

Opinnäytetyö (YAMK)

Terveys ja hyvinvointi – tulosalue

Terveyden edistämisen suuntautumisvaihtoehto

2014

Eliisa Syrén

VAPAAEHTOISTYÖNTEKIJÖITÄ LISÄÄ YHDISTYKSIIN YRITYSTEN TUKEMANA

– yhteen hiileen puhaltamalla lisää hyvinvointia

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (YAMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Terveys ja hyvinvointi –tulosalue |Terveystiedon edistäminen

Marraskuu 2014 | 40 sivua + 3 liitettä

Ritva Laaksonen-Heikkilä

Eliisa Syrén

VAPAAEHTOISTYÖNTEKIJÖITÄ LISÄÄ YHDISTYKSIIN YRITYSTEN TUKEMANA

- yhteen hiileen puhaltamalla lisää hyvinvointia

Tämä kehittämisprojekti oli osa-projekti, "Syöpäpotilaiden hyvä hoitopolku" – vuosille 2011–2015, Lounais-Suomen Syöpäyhdistys r.y:n ja Turun ammattikorkeakoulun Terveys ja hyvinvointi – tulosalueen yhteisestä hanke kokonaisuudesta. Hankekokonaisuuden päätavoite on kehittää syöpäkuntoutusta.

Tämän kehittämisprojektin tarkoituksena oli lisätä mahdollisten vapaaehtoistyöntekijöiden kiinnostusta vapaaehtoistoimintaa kohtaan ja kehittämisprojektin tuloksena muodostui vapaaehtoistyön toimintamalli.

Tämän YAMK -opinnäytetyön soveltava osio toteutettiin ryhmähaastatteluna. Haastateltava ryhmä muodostui neljästä (N=4) haastateltavasta, jotka olivat osoittaneet kiinnostuksensa toimia vapaaehtoistyössä. Haastattelu tehtiin käyttäen teemahaastattelurunkoa ja tulokset analysoitiin soveltaen laadullista sisällönanalyysiä. Tuloksista selvisi, että haastateltavat määrittelivät vapaaehtoistyö oman ajan ja resurssien antamisena. Vapaaehtoistyö nähtiin, hyvän tekemisenä autettavalle, tavallisena ihmisenä. Omiin voimavaroihin perustuva, mieluiten ryhmässä, esim. työyhteisön muista työntekijöistä koostuvan ryhmän kanssa, noin kaksi tuntia viikossa suoritettava vapaaehtoistyö tuntui mielekkäältä toteuttaa. Vapaaehtoistoiminta vaihtoehtojen löytyminen ja toimintaan mukaan lähteminen koettiin vaikeana. Lisäksi kaivattiin vertaistukea vapaaehtoistoiminnan alussa ja jatkuessa.

Vapaaehtoistyön toimintamalli perustui kirjallisuuskatsauksesta, LSSY:n dokumenteista ja ryhmähaastattelusta saatuihin tietoihin. Vapaaehtoistyön toimintamallin tavoite oli herättää kiinnostusta ja saada lisää vapaaehtoistyöntekijöitä yhdistyksiin työnantajan tuella. Vapaaehtoistyön toimintamallissa yhdistys toimi aktiivisena yritysyhteistyön rakentajana tavoitellen uusia mahdollisia osallistujia vapaaehtoistyöhön.

ASIASANAT:

vapaaehtoistyö, vapaaehtoistyön tekijä, yhdistys

MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Master of Health Care | Health Promotion

November 2014 | 40 pages +3 appendices

Ritva Laaksonen-Heikkilä

Eliisa Syrén

MORE VOLUNTARY WORKERS TO ASSOCIATION SUPPORTED BY PRIVATE COMPANIES

– by blowing together carbon more welfare

The development of voluntary work is part of the project "good cancer care pathway" for 2011-2015, South-West of the Finnish Cancer Association (LSSY) and Turku University of Applied Sciences, School of Health Division of the joint venture entity.

The aim for this development project was to add interest of the possible volunteers for the voluntary work. As a result of the project, also an operational model for the voluntary work was formed.

This Master's thesis applied part was carried out as a group interview. The group consisted of four (N = 4) interviewees, that had shown interest in working as volunteer. Interview was made using a theme interview base and the results were analyzed by applying qualitative methods.

Voluntary work was seen as doing good as a common man for the person in need of help. Based on persons own resources, preferably in a group; for example in a work community, approximately two hours a week seemed a sensible way to accomplish. Finding different options and joining the voluntary action was seen hard. More peer support was also wanted in the beginning and as the work was continued.

Operational model for the voluntary work was based on literature, documentary by LSSY and the information received from the group interviews. The aim (for the operational model) was to add interest and to get more volunteers, supported by the employer, participating to organizations. Organization acted in the model as an active developer for the collaboration with companies.

KEYWORDS:

Volunteering, voluntary work, operational model for the voluntary work, associations

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
2 VAPAAEHTOISTYÖ	4
2.1 Vapaaehtoistyön määritelmiä	4
2.2 Suomalaiset auttajina	6
2.3 Osallistuvuus, intressit ja motiivit vapaaehtoistyöhön	7
2.4 Järjestöiden ja yritysten yhteistyö	9
2.5 Vapaaehtoistoimintaan ja järjestöihin liittyvää lainsäädäntöä	10
2.6 Järjestötoiminta valtioneuvoston ja kunnan strategiassa	11
2.7 Kolmas sektori	13
2.8 Lounais- Suomen Syöpäyhdistys	15
3 KEHITTÄMISPROJEKTIN ORGANISAATIO	16
3.1 Projektorganisaatio	16
3.2 Projektorganisaation tehtävät	17
4 KEHITTÄMISPROJEKTIN TARKOITUS, TAVOITE JA TOTEUTUMINEN	19
4.1 Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet	19
4.2 Kehittämisprojektin toteutuminen	20
5 SOVELTAVAN TUTKIMUKSEN OSIO	22
5.1 Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmät	22
5.2 Haastatteluaineiston kerääminen	23
5.3 Haastatteluaineiston analyysi	25
5.3 Luotettavuus	26
5.4 Tutkimuseettiset kysymykset	28
5.6 Soveltavan tutkimuksen tulokset	29
5.6.1 Vapaaehtoistyön määritelmä haastateltavien mielestä	30
5.6.2 Mielekkääksi koettu vapaaehtoistyö haastateltavista	31
5.6.3 Vapaaehtoistoimintaan käytettävät ajalliset ja inhimilliset resurssit	32
5.6.4 Vapaaehtoistyössä tarvittava tietotaito	34
6 VAPAAEHTOISTYÖN TOIMINTAMALLI	35

8 KEHITTÄMISPROJEKTIN ARVIOINTI	38
8.1 Kehittämiprojektin prosessin arviointi	38
8.2 Kehittämiprojektin tulosten ja vaikutusten arviointi	39
LÄHTEET	41

Liitteet

- Liite 1. Teemahaastattelurunko
- Liite 2. Tutkittavan tiedote ja suostumuskirje
- Liite 3. Esimerkki analyysi

Kuviot

- Kuvio 1. Vapaaehtoistyön prosessi
- Kuvio 2. Kehittämiprojektin projektiorganisaatio
- Kuvio 3. Vapaaehtoistyön toimintamallin prosessi
- Kuvio 4. Kehittämiprojektin eteneminen
- Kuvio 5. Vapaaehtoistyön toimintamalli

1 JOHDANTO

Kansalaiset tarvitsevat enenemässä määrin yhteiskunnan palvelujen lisäksi myös järjestöjen tarjoamia palveluita. Julkisen-sektorin on ensisijainen palveluiden järjestäjä jota kolmannen sektorin toimijat täydentävät. Vapaaehtoistoiminta tuottaa sekä yksilöiden, että järjestöiden, kuin yhteiskunnankin sosiaalista pääomaa. (Pihlaja 2010, 21–22.) Vapaaehtoistyö on osa aktiivista kansalaisuutta joka luo yhteisvastuullisuutta. Vapaaehtoistyötä ohjaava periaate on, että vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on jokaisen henkilökohmainen valinta. (European Union, 2012, 1.)

Vapaaehtoistyön lisääntyvä muoto on työntekijöiden suorittama vapaaehtoistoiminta. Työaikana suoritettava vapaaehtoistyö tehdään aina yleishyödyllisessä yhteisössä tai järjestössä ja työ voi vaihdella kevyistä rakenteista vahvaan vapaaehtoistoiminnan resursointiin ja hallinnointiin. (Lager, Laihiala & Kontinen 2009, 9.) Yritysten ja yhdistysten yhteistyön onnistumisen edellyttää kanavia, jolla tavoittaa toisensa. Yrityksen ja yhdistyksen yhteistyön kannalta on tärkeää, että kummatkin tuntevat toistensa arvomaailman ja hyväksyvät ne. (Lager, Laihiala & Kontinen 2009, 9.)

Kehittämiprojekti oli osa-projekti, "Syöpäpotilaiden hyvä hoitopolku" – vuosille 2011–2015, Lounais-Suomen Syöpäyhdistys ry:n (LSSY) ja Turun ammattikorkeakoulun (Turun AMK) ja Terveys ja hyvinvointi – tulosalueen yhteisestä hanke kokonaisuudesta.

Kehittämiprojektin tuloksena muodostui vapaaehtoistyön toimintamalli. Vapaaehtoistyön toimintamallin tavoite on herättää kiinnostusta ja saada lisää vapaaehtoistyöntekijöitä yhdistyksiin työnantajan tuella. Vapaaehtoistyön toimintamallin kehittäminen perustui kirjallisuuskatsauksesta, LSSY:n dokumenteista ja ryhmähaastattelusta saatuihin tietoihin.

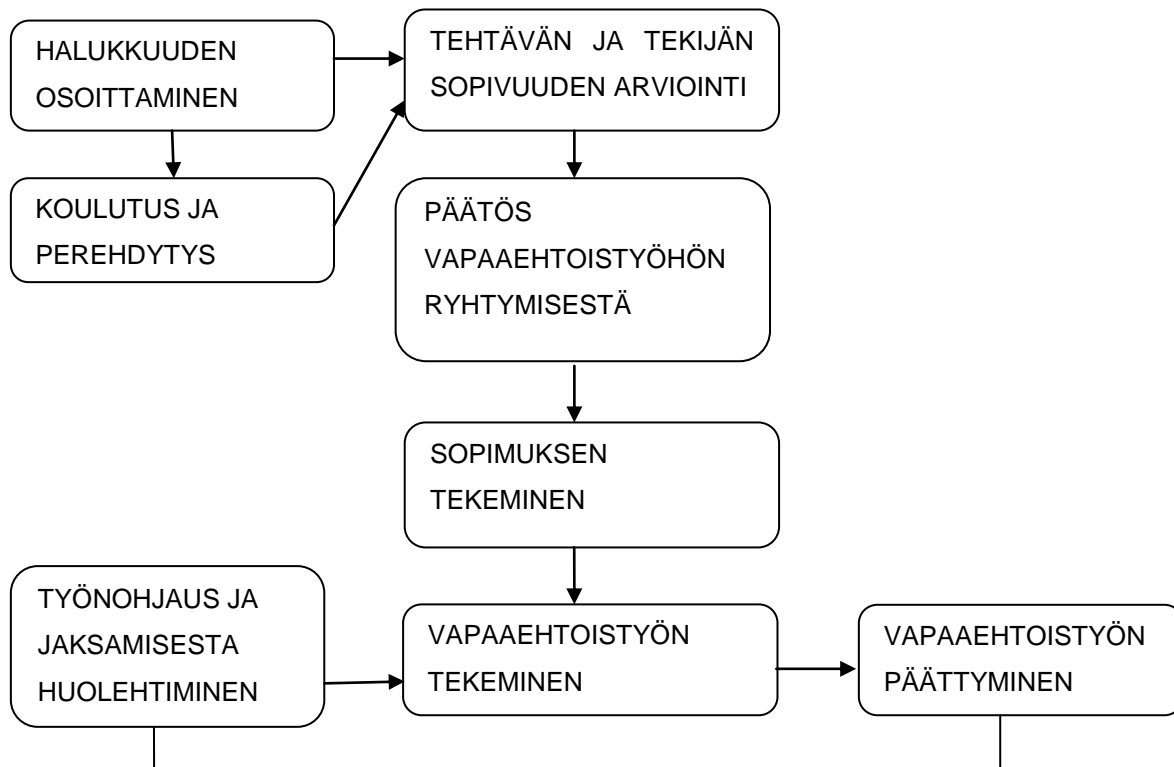
2 VAPAAEHTOISTYÖ

2.1 Vapaaehtoistyön määritelmiä

Vapaaehtoistyö on osa aktiivista kansalaisuutta, joka luo sosiaalista pääomaa ja yhteisvastuullisuutta. Iästä, sosiaalisesta asemasta tai asuinpaikasta riippumatta omien kykyjensä, mahdollisuuksiensa ja aikataulujensa mukaan kuka tahansa voi osallistua vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistyötä ohjaava periaate on että vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on jokaisen henkilökohtainen valinta. Se on legitiimi tapa osallistua erilaisiin vapaaehtoistoimintamuotoihin. Vapaaehtoistoiminnan avulla yksilö tai ryhmä voi ottaa kantaa humanitaarisiin sekä ympäristö – ja sosiaalisiin kysymyksiin. Se on palkaton, mutta ei korvaa tai ole uhka palkkatyölle. (European Union 2012, 1.)

Vapaaehtoistyötä ei tehdä taloudellista korvausta vastaan, eli siitä ei makseta palkkaa. Vapaaehtoistyö tehdään omasta vapaasta tahdosta hyödyttäen kolmatta osapuolta perheen- ja ystäväpiiriin ulkopuolella. Lisäksi vapaaehtoistyö on kaikille avointa, monimuotoista esim. muiden auttamista, palvelemista tai kampanjointia. (Euroopan Parlamentti 2008, 11.)

Yhdistyneiden kansakuntien vapaaehtoistyön ohjelma määrittelee vapaaehtoistyölle keskeisiä periaatteita. Sen mukaan vapaaehtoistyössä on kysymys henkilökohtaisesta valinnasta. Vapaaehtoistyö on laillinen tapa osallistua ja ottaa kantaa erilaisiin yhteisöä koskevaan toimintaan tai huolenaiheisiin, kuten humanitäärisiin, sosiaalisiin tai ympäristökysymyksiin. Vapaaehtoistyö on palkatonta, mutta se ei korvaa palkattua työtä tai työntekijöitä eikä uhkaa palkkatyöntekijän työsuhdeturvaa. (Euroopan Parlamentti 2010, 21–22.)

Kuvio 1. Vapaaehtoistyön prosessi (Honkala & Rantanen 2011, 16–17).

Vapaaehtoistyö pohjautuu vapaaehtoisuuteen ja sen voi aloittaa ja lopettaa omaehtoisesti. Työ alkaa vapaaehtoistyöntekijän halusta osallistua vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoistyön tekijä tulee saada tarvitsemansa koulutuksen ja perehdytyksen. Yhteiset pelisäännöt sovitaan kaikkien osapuolien kesken. Kun toiminta, joka perustuu organisaation etukäteen suunnittelemaan toimintamalliin alkaa, vastuu siitä siirtyy vapaaehtoistyöntekijälle. Vapaaehtoistyöntekijä on oikeutettu saamaan tarvitsemansa taustatuen ja työnohjauksen. Vapaaehtoistyöstä tehdään määräaikainen sopimus, josta kuitenkin vapaaehtoistyöntekijä voi irtisanoutua niin halutessaan.

(Honkala & Rantanen 2011, 16–17.)

2.2 Suomalaiset auttajina

Suomalaisten auttamista eri tilanteissa ja auttamisen asenteiden peruseroja analysoidessa, altruismi eli auttaminen määritellään toisen huomioonottavaksi käyttäytymiseksi. Kyse on avunantajan ja avun vastaanottajan välittömästä tai välillisestä vuorovaikutuksesta. Auttamisen tavat vaihtelevat rahaavustuksesta pitkäjänteiseen henkilökohtaista sitoutumista vaativaan vapaaehtoistyö. Ensisijainen auttamisen motivaatio voi olla oma tyydytys, jolloin avun saajat ovat usein saman kotitalouden tai muun vastaavan ryhmän jäseniä. Pyyteetön auttaminen eli ns. ”puhtain auttaminen” on hyvinvointierojen vertailuun perustuvaa resurssien siirtoa tuntemattomalle jolloin auttamiseen ei ryhdytä hyvänmielen tai hyvinvoinnin lisäämisen hyödystä, vaan hyvinvointivertailuiden jälkeen tehtävästä valinnasta. Auttaminen on yhteiskuntapoliittisesti tärkeä kysymys, mutta yhteiskunnalla ja sen kansalaisilla on oltava institutionaaliset rakenteet ja asenteet mahdollistaa auttamismyönteinen ilmapiiri. (Pessi & Saari 2008, 64–69.)

Vapaaehtoistoiminta tuottaa sekä yksilöiden, että järjestöiden, kuin yhteiskunnankin sosiaalista pääomaa. Suomalaisten korkea osallistumisaktiivisuus, reilu kolmannes, vapaaehtoistyöhön on pysynyt samana vuosikymmenien aikana. Vapaaehtoistoiminnan ulkopuolisista suomalaisista puolet on pyydetäessä valmiita osallistumaan vapaaehtoistoimintaan. Yli 70 % kokee auttamisen tärkeäksi ja melkein kaikki (91 %) suomalaisista on auttanut jotakin tuntematonta ihmistä. Työaikana tehtävä vapaaehtoistyö on Suomessa nouseva, mutta vielä tuntematon, toimintatapa. 40 % työkäisestä työväestöstä on kiinnostunut kokoilemaan vapaaehtoistoimintaa työaikana. Oppilaitosten vapaaehtoistoiminta on ulkomailta osana opetussuunnitelmaa, mutta Suomessa vasta työn alla vaikka 69 % nuorista (Tilastokeskus 2009) ilmoitti olevansa halukkaita osallistumaan oppilaitoksensa tai työnantajansa organisoimaan vapaaehtoistoimintaa. Järjestöissä uhkaavaksi koetaan kilpailu ihmisten ajasta. Tämän vuoksi lyhytkestoinen, projektiluonteinen vapaaehtoistyöhön osallistuminen on yleistymässä. (Pessi 2008, 187–197.)

2.3 Osallistuvuus, intressit ja motiivit vapaaehtoistyöhön

Suomalaisista täysi-ikäisistä 43 prosenttia osallistuu vapaaehtoistyöhön. EU:n keskiarvo vapaaehtoistyöhön osallistumisessa on 20 prosenttia. Vapaaehtoistyötä tekevät ihmiset ovat keskimäärin tyytyväisiä ja voivat paremmin. Vapaaehtoistyö nähdään hyvän tekemisen lisäksi myös keinona kehittää vapaaehtoistyön tekijän omia taitoja, verkostoja ja kohentavan mahdollisuuksia työelämässä. Vapaaehtoistyö lisää fyysistä ja psyykkistä terveyttä niin vapaaehtoistyöntekijällä kuin ympäristöllä. Paras vapaaehtoistyön määrä on kaksi tuntia viikossa. Lisätunnit eivät vaikuttaneet enää terveyttä kohentavasti. Vapaaehtoistyöstä hyötyvät eniten vanhat ihmiset, koska se saattaa antaa merkityksellisyyden tunnetta elämään. Elämänsä tyytyväiset, korkeasti koulutetut terveet ihmiset ovat tyypillisimpiä vapaaehtoistyöhön ja hyväntekeväisyyteen osallistuvia henkilöitä. Lakitekniset tai osallistujilta vaadittu erityisosaaminen voivat olla esteitä, jotka lannistavat osallisuutta vapaaehtoistyöhön. (Eurofond-raportti 2011.)

Aktiivisten eläkeikäisten motivaatio, osallistua vapaaehtoistoimintaan nähdään sekä huolehtimisena omasta hyvinvoinnista, että mielekkäänä tekemisenä. Vapaaehtoistyöhön osallistuneet kokevat omien voimavarojen lisääntymisen ja vähentävän muuta avuntarvetta. Elämänhallinnan tunne lisääntyy, kun voimavaroja voidaan käyttää haluamallaan tavalla, samalla hyödyntäen itseä ja yhteiskuntaa. (Haarni, 2009.)

Vapaaehtoistyön asema korostuu kun siirrytään hoito ja palvelujärjestelmän toiminnasta kohti yksilöllisempää ihmisen hoitoa. Tämä vaatii ammatillisten – ja ei ammatillisten ryhmien yhteistyötä, päävastuun kuitenkin pysyessä ammattilaisilla. Ammatillisen työn rinnalla kolmannen sektorin toimijat voivat olla toiminnan rikastuttajina, henkilöitä, jotka tuovat laitoksessa asumiseen kokemustietoon perustuvia, uudenlaisia näköaloja, tapoja toimia. Vapaaehtoistoiminnalla on merkityksellinen rooli hoivaajina, aktivoijina, ystävinä ja omaisten korvikkeina. Tärkeää on, että vapaaehtoistyönraamit on yhdessä sovittu hoitohenkilökunnan ja vapaaehtoistyön välillä. (Hartikainen 2009, 132–134.)

Raha-automaattiyhdistyksen (Ray) teettämässä ”Vapaaehtoistoiminnan vuoden tutkimuksessa 2011” käy ilmi, että suomalaisista 39 % oli osallistunut vapaaehtoistoimintaan viimeisen viiden vuoden aikana ja 43 % suomalaisista sanoo, ettei ole koskaan osallistunut vapaaehtoistoimintaan. Tutkimuksen mukaan vapaaehtoistoimintaan oli käytetty keskimäärin 9,5 tuntia kuukaudessa. Vapaaehtoistoimintaan viimeisen viiden vuoden aikana osallistuneet edustavat kauttaaltaan melko hyvin suomalaisia taustaryhmittäin (ikä, sukupuoli, alue). Useammin toimintaan osallistuneita ovat iältään 35 - 44 vuotiaita. Opiskelijat, korkeasti koulutetut ja suurituloiset sekä lapsiperheet ja kolmen hengen taloudet osallistuvat eniten vapaaehtoistoimintaan. Suomalaisista 47 % on vapaaehtoistoinnasta erittäin paljon tai jonkin verran kiinnostuneita ja poikkeavat profiililtaan jonkin verran vapaaehtoistoimintaan osallistuneista. (Raha-automaattiyhdistys 2011, 27).

Naiset, koulutetuimmat ja suurituloiset ovat useammin vapaaehtoistoinnasta kiinnostuneita. Osallistumisaktiivisuutta on eniten ollut tapahtumajärjestely- ja toimitsijatehtävissä, urheiluseuratoiminnassa sekä varainhankinnassa tai keräyksissä. 86 % vapaaehtoistoimintaan on järjestön, seuran tai yhdistyksen toimintaan. Reilu neljännes on osallistunut epävirallisen porukan tai ryhmän toimintaan ja seurakunnan toimintaan reilu viidesosa, kuntien toimintaan noin joka kymmenes ja itse organisoituun toimintaan vajaa kymmenesosa. Eniten vapaaehtoistyössä on opittu ihmisten kohtaamista ja vuorovaikutustaitoja, sen jälkeen organisointitaitoja ja tapahtumien järjestämiseen tai ongelmien ratkaisuun liittyviä taitoja. Hieman yli puolet haluaisi käyttää jo olemassa olevia taitojaan ja vajaa kolmasosa haluaisi oppia uutta, vajaa viidesosa ei osaa ottaa tähän kantaa. Asiat, mitä on opittu enemmän vapaaehtoistyössä kuin palkkatyössä tai opiskellessaan olivat tapahtumien järjestäminen, ihmisten kohtaaminen, vuorovaikutus- sekä kokous- ja neuvottelutaidot tai organisointitaidot. (Raha- automaattiyhdistys 2011, 27.)

2.4 Järjestöiden ja yritysten yhteistyö

Yhteiskunta odottaa yrityksiltä vapaaehtoista, lait ylittävää sosiaalista vastuuta. Vapaaehtoinen sosiaalinen vastuu konkretisoituu yhteistyössä ulkoisten sidosryhmien kanssa sekä taloudellisena tukena yleishyödyllisille järjestöille. Ympäröivän yhteiskunnan hyvinvointi on yritykselle tärkeä, koska yhteiskunnan voidessa huonosti, myös yritys voi huonosti. Vaikka yrityksen toiminta perustuu taloudelliseen voittoon, voittoa saadaan aikaan vain eettisen perustein, kestävän kehityksen ehdoilla. (Hanikka, Korpela, Mähönen & Nyman 2007, 15–19.)

Yritysten ja järjestöjen yhteistyön onnistumisen edellyttää kanavia, jolla tavoittaa toisensa. Yritykset voivat tarjota järjestöille yhteistyötä sponsorituesta aina tuotteen tai palvelun yhteiskehittämiseen tai rahoittaa projektitoimintaa, kumppanuutta tapahtumissa tai antaa yrityksen henkilöstön osaamista järjestölle. Yhteistyön lähtökohtia ovat yhteisyys, vastikkeellisuus ja molempien intressien toteuttaminen. Yrityksen ja yhdistyksen yhteistyön kannalta on tärkeää, että kummatkin tuntevat toistensa arvomaailman ja hyväksyvät ne. Yhteistyöprosessi taustojen ja motiivien selvittäminen ehkäisee mahdollisia yhteistyöstä tulevia yllätyksiä ja pettymyksiä. Tärkeäksi kysymykseksi nousee, mikä olisi kummallekin osapuolelle helppoa, mielekästä ja luontevaa toimintaa ja miten nämä voisivat yhdistyä. Vaikka yhteistyö jäisi pienimuotoiseksi, yhteistyöstä voidaan löytää uusia ennakkoluulottomia ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin, joiden ratkaiseminen on molempien yhteinen intressi. (Hyötyläinen, Kaskinen, Korhonen, Laiho, Leppänen, Mokka, Parhiainen & Siivonen 2012, 32–36.)

Vapaaehtoistyön lisääntyviä muotoja ovat, työntekijöiden (työelämässä olevien) vapaaehtoistoiminta, virtuaalinen vapaaehtoistyö ja kansainvälinen vapaaehtoisuus. Työelämässä olevien vapaaehtoistoiminta voi tapahtua vapaaajalla tai työajalla, jolloin työnantaja määrittelee paikan, missä vapaaehtoistoimintaa tehdään ja työ voi vaihdella kevyistä rakenteista vahvaan vapaaeh-

toistoiminnan resursointiin ja hallinnointiin Työajalla tehty vapaaehtoistyö hyödyntää, niin yritystä kuin sen työntekijöitä, sekä vapaaehtoisjärjestöä jossa toiminta tapahtuu. Yrityksen innovaattorina lähteä mukaan vapaaehtoistoimintaan on sen antama imago sosiaalisesti vastuullisesta yrityksestä. (Lager, Laihiala & Kontinen 2009, 9.)

Verkostomainen toiminta on tuonut uusia osallistumismahdollisuuksia, mutta se ei ole korvannut kasvokkain tapaamisia, mikä motivoi vapaaehtoistoimintaan mukaan. Vapaaehtoistoiminnan haasteita järjestön näkökulmasta on, miten järjestöjen tarve ja potentiaaliset tekijät saadaan kohtaamaan. Vapaaehtoiset toivovat selkeää tehtävää jossa on tilaa itsensä toteuttamiselle ja valmiita toimintamalleja, joihin on helppo lähteä mukaan. (Lager ym. 2009, 18, 35;. Skocpol 2003, 5: Porter & Kramer 2011, 1.)

2.5 Vapaaehtoistoimintaan ja järjestöihin liittyvää lainsäädäntöä

Kunta on yleishyödyllisten palveluiden järjestämisvastuussa joko lakisääteisesti tai vapaaehtoisesti. Kansalaisjärjestöjen toiminta on noussut tärkeäksi yhteiskunnalliseksi arvoksi, joiden toimintaedellytykset on turvattava. Kunnan tuottamien palveluiden ja yritystoimintana tuotettavien palveluiden lisäksi, kansalaisjärjestöillä on oma rooli hyvinvointijärjestelmässä. Järjestöt täydentävät kuntalaisille kunnan palvelutarjonnan puutteita, kuten sosiaali- ja terveysjärjestöiden tarjoamia ehkäiseviä toimintoja, jolla ylläpidetään ihmisten toimintakykyä, terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Kunnan ja järjestön yhteistyösuhde voi perustua esim. ostopalveluun ja maksusitoumukseen tai yhteistoimintasopimukseen. (Ojala 2010, 61–65, 101.)

Vapaaehtoistyötä käytetään täydentämään tai korvaan työntekijöillä teetettyä työtä. Vapaaehtoistyöhön ryhtyminen lähtee henkilön omasta halustaan. Vapaaehtoistyö kuuluu työturvallisuuslain piiriin. Lakia sovelletaan vapaaehtoistyöhön vain rajoitetusti. Laki koskee tilanteita, jossa henkilö suorittaa työtä työpaikalla olematta työsuhteessa ja saamatta siitä palkkaa. Vapaaehtois-

työntekijä suorittaa samoja tai samankaltaisia töitä kuin muut työpaikan työntekijät. Työ on luonteeltaan usein toisen ihmisen itsehoidon – ja elämänhallintataitojen tukemista, harrastus- tai kansalaistoimintaa. Vapaaehtoistyöntekijä on velvollinen noudattamaan työpaikan turvallisuusohjeita. Vapaaehtoistyöstä tehdään joko suullinen tai kirjallinen sopimus työnantajan ja vapaaehtoistyöntekijän kesken, joka velvoittaa kumpaakin osapuolta huolehtimaan velvoitteistaan. Työnantajan veloitteena on vapaaehtoistyöntekijän työolosuhteiden turvallisuus ja asianmukainen perehdytys työn vaatimiin olosuhteisiin, joita vapaaehtoistyöntekijän tulee noudattaa. (Työsuojeluhallinto 2009.)

2.6 Järjestötoiminta valtioneuvoston ja kunnan strategiassa

”Hallitus tukee vapaata kansalaistoimintaa ja sivistystyötä. Kansalaisjärjestöille luodaan nykyistä avoimemmat mahdollisuudet esitellä toimintaansa kouluissa, oppilaitoksissa ja kirjastoissa. Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä vapaaehtois- ja vertaistuen, auttamistyön ja erityispalvelujen tuottajina vahvistetaan, resursointia parannetaan sekä varainhankintaa ja verovapautta selkeytetään. Järjestöt ovat yleishyödyllisiä ja voittoa tavoittelemattomia toimijoita, joilla on suuri merkitys suomalaiselle demokralialle ja ihmisten hyvinvoinnille. Erityisen tärkeää on taata kolmannen sektorin toimintaedellytykset kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden ja ryhmien elämänmahdollisuuksien tukijana. Järjestöjen toimintaa tuetaan myös avaamalla julkisia tiloja kansalaistoiminnan käyttöön. Erityisenä painopisteenä ovat sosiaalisista ongelmista kärsivät asuinalueet ja niiden paikallistoiminta. Vakiinutetaan oikeusministeriöön Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta. Selkeytetään palvelujen tuottamiseen liittyviä kilpailuttamisen ja julkisen tuen myöntämisen sääntöjä. EU:ssa valmisteltavana olevan Services of general economic interest -normiston eli yleishyödyllisten taloudellisten palveluiden (SGEI) vaikutukset kansalliseen kilpailulainsäädäntöön arvioidaan minkä jälkeen säädetään puitelaki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palve-

luista. Esimerkiksi näin voidaan selkeyttää kolmannen sektorin asemaa palvelujen tuottajana ja Raha-automaattiyhdistyksen mahdollisuuksia rahoittaa SGEI -palveluita. Linjauksissa otetaan huomioon EU:n kilpailulainsäädännön määräykset ja varmistetaan julkisen ja yksityisen sektorin välisen kilpailuneutraliteetin toteutuminen. Kuntien järjestämistä vastaavalla olevat palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti sekä laadukkaalla ja kustannusvaikuttavalla tavalla. Kunta voi tuottaa palvelut itse, yhdessä toisten kuntien kanssa tai ostaa ne toiselta kunnalta tai yksityisiltä palvelutuottajilta (yritykset, järjestöt, säätiöt). Yksityinen ja kolmas sektori täydentävät kuntien palveluja. Kolmannen sektorin ja seurakuntien osaamista ja kokemuksia hyödynnetään. Selvitetään hankintalain soveltamista nykyistä rajatummin tilanteissa, joissa on kyse erityisen haavoittuvien asiakasryhmien pitkäaikaisten tai harvoin tarvittavien palvelujen järjestämisestä.” (Valtioneuvosto 2011, 24.)

Kunnat tarvitsevat järjestöjä omien palveluidensa rinnalle tarjoamaan ennaltaehkäisevää työtä ja vertaistukea. Järjestöt nähdään tärkeänä kansalaisia osallistavana toimijana yhteiskunnallisiin asioihin ja niiden päätöksentekoon. Järjestöjen kautta kuntatoimijat pääsevät lähemmäksi kansalaista ja luovat luottamusta kunnan ja kuntalaisen välille. Järjestöjen asiantuntemus kuntalaisista tuo kunnille ruohonjuuritaso tietoutta, mitä kuntapäätäjillä ei kuntalaisista välttämättä ole. Kunnat näkevät vahvuutena tahtotilan toimia järjestöjen yhteistoiminnassa, mutta yhteistyö on vielä sattumanvaraista ja organisoimatonta ja kunnista puuttuu oma järjestöstrategia. Kuntien vaikea taloustilanne ja vähäiset resurssit estävät yhteistoiminnan kehittämistä. (Pakkanen 2013, 12- 16.)

Järjestöbarometri 2012 osoittaa edellisten barometrien 2010 ja 2011 tavoin, että kunnat ovat sosiaali- ja terveysyhdistyksille järjestöjen jälkeen tärkein yhteistyötaho. Yhdistykset arvioivat, että kunnat suhtautuvat positiivisesti järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina ja yhteisöllisyyden rakentajina. Mahdollisuuden vaikuttaa sekä kuntien strategisina kumppaneina, että yhteiseen päätöksentekoon nähdään järjestöissä huonona. Kunnat eivät hyödynnä järjestöjen ammatillisuutta ja kokemusasiantuntijuutta kehittäessään

sosiaali- ja terveystalvaelujaan. Kunnat kilpailuttavat palveluita, joita alueella on järjestöjen toimesta jo olemassa ja joissa ei ole markkinoita ja näin heikentävät järjestöjen asemaa ja toimintaa. Kuntakokojen muutos haastaa sekä kuntia että järjestöjä kehittämään yhdessä yhteisen hyvinvointistrategian ja selvitettävä miten kuntien- ja järjestöjen yhteistyö jatkossa näkyy. (Peltosalmi, Hakkarainen, Särkelä & Eronen 2012, 178–180.)

2.7 Kolmas sektori

Käsitteellä kolmas sektori on niin Suomessa kuin kansainvälisessä kirjallisuudessa monta määritelmää. Kolmannen sektorin lisäksi puhutaan kansalaisyhteiskunnasta, epävirallisesta sektorista, non-governmental-organisaatiosta, yleishyödyllisistä yhteisöistä ja voittoa tavoittelemattomasta sektorista. Käsitteille yhteistä on, että toiminnalla ei tavoitella taloudellista voittoa, toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista, toiminta on julkisesta vallasta vapaata. Kolmannen sektorin toiminnan lähitaho suomalaisessa hyvinvointipolitiikassa on siirtynyt valtiolta kunnille. Kansalaiset tarvitsevat enemmässä määrin myös yhteiskunnan palvelujen lisäksi järjestöjen tarjoamia palveluita. Julkisen-sektorin on ensisijainen palveluiden järjestäjä jota kolmannen sektorin toimijat täydentävät. (Pihlaja 2010, 21–22.)

Kolmas sektori on noussut ajankohtaiseksi teemaksi yhteiskunnassa meneillään olevien muutosten vuoksi. Tulevaisuudessa kuntakoot kasvavat, palvelut etäännyvät ja väestön ikääntyminen muuttaa tarvittavien palveluiden luonnetta. Kolmas sektori voi vaihtoehtoisesti tarjota kunnan ohella vaihtoehtoisia palveluja edullisemmin ja räätälöidysti. Yhdistysten merkitys nähdään valtakunnallisesti terveyttä ja hyvinvointia edistäväksi toiminnaksi, mutta samaan aikaan menossa olevat muutokset, kuten kuntauudistukset ja julkisen vallan linjaukset heikentävät järjestöjen toimitilaa. Järjestöjen tuottamat ”ilmaiset” palvelut vaativat myös pääomaa. Lisäksi kunnat tarvitsevat lisää tietoa siitä,

miten hyödyntää kolmannen sektorin toimintaa oman palvelutarjonnan rinnalle. (Pihlaja 2010, 11–15.)

Kolmannella sektorilla on myös palkkatyöntekijöitä, vaikka yleensä työn tekeminen järjestössä mielletään vapaaehtoistyöksi. 1990 -luvun puolivälissä, laman ja työttömyyden jälkeen kolmannen sektorin tarjoamat työpaikat nähtiin kiinnostavana mahdollisuutena työttömille saada työtä. Myös kolmannen sektorin kyky tarjota hyvinvointipalveluita, sai lisäarvoa, riittämättömien julkisen sektorin palvelujen rinnalle. Palkkatyötä ja vapaaehtoistoimintaa yhdistämällä, järjestöiden odotettiin tarjoavan kansalaisia lähellä olevia ajankohtaisia ja uusia palveluita tehokkaammin ja joustavammin kuin julkinen sektori. Julkisen tuen myötä kolmannen sektorin toiminnalta odotettiin palveluiden jatkuvuutta ja arvioitavissa olevaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta. (Ruuskanen, Selander & Anttila 2013, 92–93.)

Ammatillistumisen ja osittain julkisin varoin rahoitetun kolmannen sektorin palvelutuotannon, huomioidessa tilaajien, rahoittajien ja asiakkaiden intressit voivat rationalisoida järjestön toimintaa. Rationalisoitumisen ongelmia ovat järjestötoiminnan muuttuminen maltillisemmaksi ja erityisyyden menetys. Ammatillistuminen korostaa yritysarvoja, jolloin on vaarana kansalaistoiminnan sekä aatteellisen toiminnan, että kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksien väheneminen. (Hwangin & Powellin 2009, 268–298; Skocpol 2003, 5; Matties 2007, 57–71)

Vahvuuksista ja heikkouksista huolimatta järjestötoiminta koetaan vastaavan aidosti ihmisten todellisiin tarpeisiin. Järjestö toimii ihmisten hyvinvoinnin monipuolisena tukijana, lähellä ihmistä, helpostilähestyttävänä, tutuin kasvoihin, kuuntelevin korvin, todellisiin tarpeisiin vastaten tai toisaalta yhteisöllisyyden vahvistajana. Järjestöjen roolia jarruttaa erityisesti rahoituksen epävarmuus, järjestöväen ikääntyminen ja aktiivisten toimijoiden vähäinen määrä. (Pihlaja 2010, 70–74.)

2.8 Lounais- Suomen Syöpäyhdistys

Syöpäjärjestöt ovat osa kolmannen sektorin laajaa järjestökenttää. Organisaationa syöpäjärjestöjen toiminta perustuu keskusjärjestön ja maakunnallisten syöpäyhdistysten sekä potilasjärjestöjen yhteistyöhön. Järjestöjen tehtävä on terveyden edistäminen, terveyden eriarvoisuuden vähentäminen ja kuntoutumisen tukeminen kansalaisille pääasiassa maksutta. Raha-automaattiyhdistys tukee joitakin syöpäjärjestöjen toimintaa, muutoin rahoitus perustuu ihmisten suoraan tukeen ja erilaisiin lahjoituksiin. (Syöpäjärjestöt 2010.)

Lounais- Suomen Syöpäyhdistys on yksi kahdestatoista maakunnallisesta syöpäyhdistyksestä joka kuuluu Suomen syöpäyhdistykseen. Yhdistys hallinnoi Lounais- Suomen Saattohoitosäätiötä, Moikoisten syöväntutkimussäätiötä ja Varsinais- Suomen Syöväntorjuntatyön Tukiyhdistystä. Yhdistyksellä on lisäksi kuusi paikallisosastoa, jotka järjestävät mm. vertaistukitoimintaa ja terveyskasvatustilaisuuksia tarpeen mukaan. Toiminta paikallisosastoissa perustuu vapaaehtoistyöhön ja tukihenkilötoimintaan. (LSSY 2014)

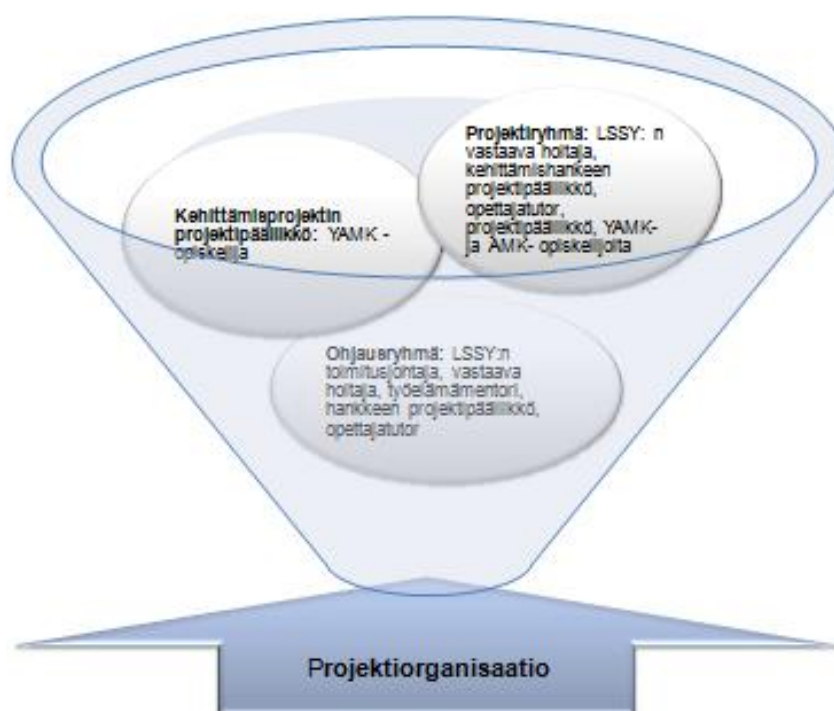
Lounais- Suomen Syöpäyhdistys toteuttaa ihmisläheistä auttamistyötä vapaaehtoistoimin tai erityiskoulutuksen saaneiden ammattilaisten voimin. LSSY:n ydinosamista ovat syöpäsairaiden kuntoutus, palveluasuminen ja sosiaalinen tukeminen. Valistustyön ja syöpäsairauksia ennaltaehkäisevän työn lisäksi, yhdistys järjestää aiheeseen liittyviä luentotilaisuuksia suurelle yleisölle. (LSSY 2012.).

Lounais-Suomen Syöpäyhdistys ry:ssä on mahdollisuus osallistua vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoistoiminnalla tuetaan palkatun henkilökunnan toimintaa, jokaisen osallistujan omien tietojen, taitojen, kiinnostuksen ja jaksamisen mukaan. Henkilökohtaisella haastattelulla, ennen varsinaista toimintaa kartoitetaan osallistujan vapaaehtoistoiminnan mielenkiinnon kohteet. LSSY järjestää vapaaehtoistyöntekijöille peruskoulutusta vapaaehtoistoimintaan ja toiminnan jatkuessa täydennyskoulutusta ja työnohjausta. (LSSY 2014.)

3 KEHITTÄMISPROJEKTIN ORGANISAATIO

3.1 Projektion organisaatio

Kehittämistyö on osa-projekti, "Syöpäpotilaiden hyvä hoitopolku" – vuosille 2011–2015, Lounais-Suomen Syöpäyhdistys ry:n (LSSY) ja Turun ammattikorkeakoulun (Turun AMK) Terveysala- ja hyvinvointi tulosalueen yhteisestä hanke kokonaisuudesta. Kehittämiprojektin organisaatio koostui projektipäälliköstä, ohjaus- ja projektiryhmästä. Projektipäällikkönä toimi YAMK -opiskelija. Projektiryhmän muodostivat Syöpäpotilaan hyvä hoitopolku - tutkimus – ja kehittämishankeen projektipäällikkö, LSSY:n vastaava hoitaja, opettajatutor, kehittämiprojektin projektipäällikkö ja AMK- ja YAMK- opiskelijoita muista "Syöpäpotilaiden hyvä hoitopolku" - hankkeista. Ohjausryhmän muodostivat LSSY:n toimitusjohtaja, vastaava-hoitaja, työelämämentori ja hankkeen projektipäällikkö, sekä opettajatutor.

Kuvio 2. Kehittämiprojektin projektion organisaatio

3.2 Projektioorganisaation tehtävät

Laajemmat projektit tarvitsevat toimiakseen oman projektioorganisaation, mikä koostuu erilaisista ryhmistä ja eri organisaatioiden edustajista. Projekteissa saattaa erikseen olla sekä johtoryhmä, että ohjausryhmä. Johtoryhmä edustaa projektin asettajaa. Ohjausryhmän jäsenet kootaan organisaatioyksiköistä, joiden toimintaan projekti vaikuttaa. Ohjausryhmä on projektin tärkein elin ja sen toimintaa ohjaavat projektin asettajan määräyksen ja ajantasaiset yleisohjeet. Ohjausryhmä vastaa projektin keskeisistä päätöksistä, määrittää tavoitteet, antaa henkilö- ja muut resurssit, nimeää projektipäällikön sekä hyväksyy projektituloksen ja päättää projektin. (Paasivaara & Suhonen & Nikkilä 2008, 63, 119–125; Pelin, 64–67; Ruuska 2012, 144–145.) Ohjausryhmän tehtäviä ovat seurata projektipäällikön toimintaa ja luoda edellytykset toiminnalle sekä arvioida projektin etenemistä että aikataulussa pysymistä. (Silfverber 2004, 50).

Projektipäällikön tehtäviä kehittämissuunnitelmassa ovat projektioorganisaation muodostamisesta ja toiminnasta, projektisuunnitelman ja tutkimussuunnitelman laatimisesta ja projektin etenemisestä tiedottaminen ohjaus-/projektiryhmälle. Vastuu projektin etenemisestä sovitun aikataulun mukaisesti on myös projektipäällikön vastuutehtävä. (Silfverber 2004, 50.)

Toimintamallin laatimisen päävastuu lopulliseen muotoonsa on projektipäälliköllä ja ohjaus-/projektiryhmällä. Projektipäällikkö luo projektisuunnitelmalle rungon ja tekee alustavan rajauksen tulevalle työkokonaisuudelle. Työkokonaisuuksien sisältö tarkennettiin tehtävä – ja henkilötasolle ja luo yksityiskohdalliset työsuunnitelmat jonka pohjalta laaditetaan kokonaisu-aikataulu. Aikataulun avulla ennakoitaan ja seurataan projektin etenemistä. (Ruuska 2006, 99–101.) Suunnitelma elää koko projektin elinkaaren ajan. Suunnitelmaan tehtävät muutokset ja päivitykset toimivat samalla yhtenä projektin ohjausmekanismina. (Kettunen 2009, 32, 55, 98; Ruuska 2006, 75–76, 102.)

Yksiselitteinen projektin johtamis – ja päätöksentekomenettely estää epäselvyyksiä ja ristiriitaisuuksia ja edistää projektityön etenemistä. Projektin ohjaamisesta ja seurannasta vastasi ohjausryhmä ja projektin sisäisestä johtamisesta vastasi projektipäällikkö. Projektipäällikkö yhdessä opettajatutorin, mentorin, projekti – ja ohjausryhmän, sekä vertaisarvioinnin avulla, arvioi kehittämistyön sisältöä ja etenemistä koko prosessin ajan.

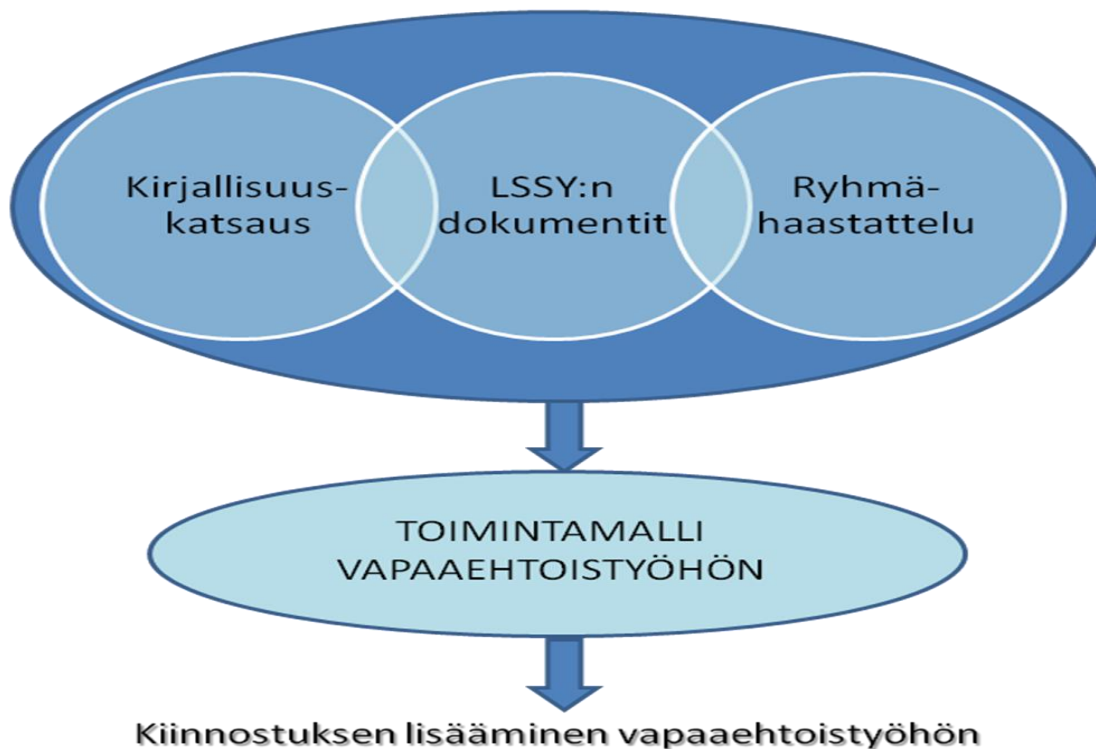
(Vrt. Silfverber 2004, 50.)

Projektipäälliköllä oli kokonaisvastuu johtamisesta, seurannasta, sisäisestä arvioinnista, raportoinnista ja tiedottamisesta. Myös kehittämisprojektin etenemisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta jatkuvan arvioinnin ja siihen perustuvan muutostarpeen arviointi kuului projektipäällikön tehtäviin. Projektipäällikkönä toimi YAMK -opiskelija. (Vrt. Ruuska 2006, 99–101.)

4 KEHITTÄMISPROJEKTIN TARKOITUS, TAVOITE JA TOTEUTUMINEN

4.1 Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet

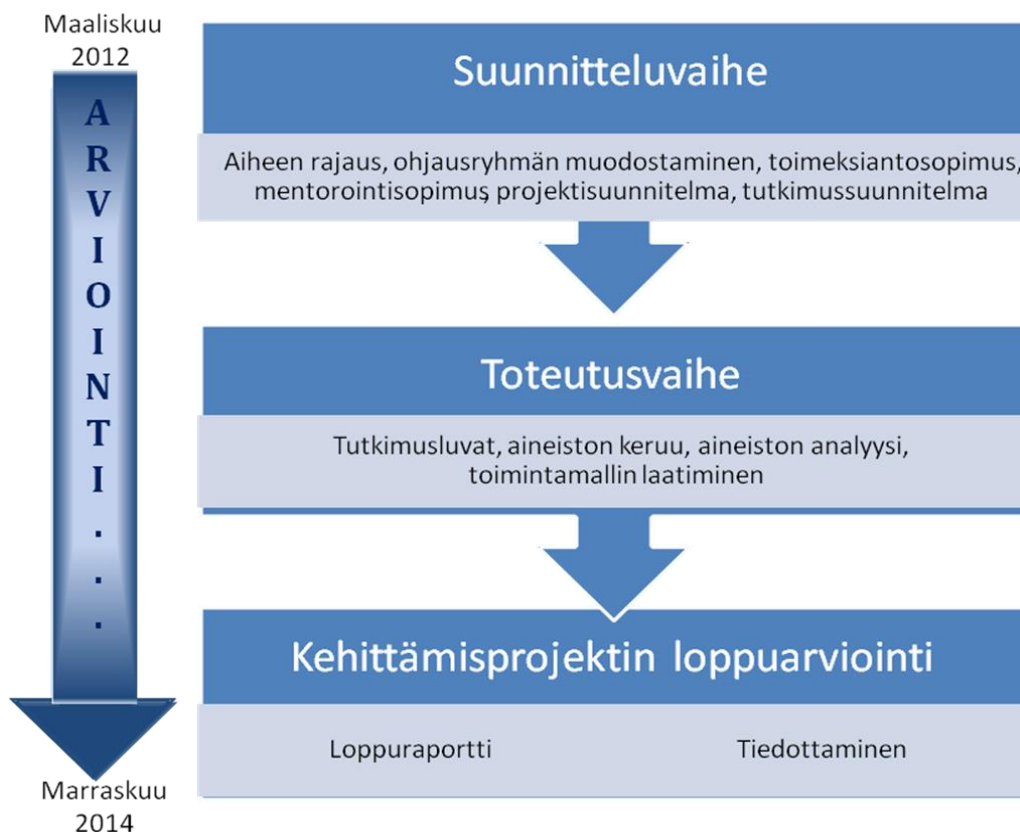
Tämän kehittämisprojektin tarkoituksena oli lisätä mahdollisten vapaaehtoistyöntekijöiden kiinnostusta vapaaehtoistoimintaan. Kehittämisprojekti oli osa-projekti, "Syöpäpotilaiden hyvä hoitopolku" – vuosille 2011–2015, Lounais-Suomen Syöpäyhdistys ry:n (LSSY) ja Turun ammattikorkeakoulun (Turun AMK) Terveysala- ja hyvinvointi tulosalueen yhteisestä hanke kokonaisuudesta. Kehittämisprojektin tuloksena muodostui vapaaehtoistyön toimintamalli. Vapaaehtoistyön toimintamallin kehittäminen perustui kirjallisuuskatsauksesta, LSSY:n dokumenteista ja ryhmähaastattelusta saatuihin tietoihin. Vapaaehtoistyön toimintamallin tavoite on herättää kiinnostusta ja saada lisää vapaaehtoistyöntekijöitä järjestöihin työnantajan tuella.

Kuvio 3. Vapaaehtoistyön toimintamallin prosessi

4.2 Kehittämiprojektin toteutuminen

Määrittelyvaiheessa, ennen projektin suunnittelua analysoidaan projektin toteuttamisen tarve. Määrittelyvaiheessa etsitään vastausta kysymyksiin miksi projekti pitäisi toteuttaa, kenelle projektia tehdään ja millaisia kohderyhmiä projektilla olisi. (Virtanen 2000, 74.) Projektityö ajoittui keväälle 2012 – syksyille 2014. Projektin konkreettiset tulokset eli vapaaehtoistyön toimintamalli valmistui syksyllä 2014. Projektityö koostui suunnittelu-, toteutus- ja arviointivaiheista. Suunnitteluvaihe muodostui itsenäisestä työskentelystä, opettajatutorin ja työelämämentorin tapaamisista sekä ohjaus/projekti -ryhmän kokouksista, jossa määriteltiin kehittämiprojektin tavoitteet ja menetelmät. Toteutusvaihe toteutui teemahaastattelusta, haastattelun analysoimisesta sekä toimintamallin kehittämisestä. Loppuarviointivaihe muodostui loppuraportista, toimintamallin tiedottamisesta ja kypsyysnäytteestä

Kuvio 4. Kehittämiprojektin toteutuminen

Projektisuunnitelma on sekä toimintasuunnitelma, että yhteistyösopimus ja myös projektin johtamisen työväline. Projektipäällikkö oli päävastuussa suunnitelman laatimisesta. (Paasivaara ym. 2008, 125.) Suunnitteluvaiheessa huomioidaan projektin arviointi. Arviointi hyödyntää projektin toimintaa ja sillä selvitetään projektin onnistuneisuutta, muutostoimenpiteitä, osapuolien tyytyväisyyttä projektiin ja sitä miten projektin tuloksia sovelletaan käytäntöön. Arviointi voidaan jakaa sekä sisäiseen – että ulkoiseen arviointiin. (Paasivaara ym. 2008, 140–143.)

Parhaimmillaan sisäinen arviointi on projektin tuki ja voimavara. Sisäisen arvioinnin osa-alue, itsearviointi parantaa ja korjaa työtapoja lisäten projektiosaamista ja ammatillista pätevyyttä. Itsearvioinnissa projektihenkilöstö miettii omaa panostaan kokonaisuuden huomioiden ja arvio projektin etenemistä, onnistumista sekä kehittämistarpeita. Ulkoinen arviointi antaa projektille puolueettoman näkemyksen ja sen suorittaa projektin ulkopuolinen taho. (Hyttinen 2006, 35–38.)

5 SOVELTAVAN TUTKIMUKSEN OSIO

5.1 Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmät

Kehittämisprojektin soveltavassa osiossa selvitettiin tutkittavien käsityksiä ja mielipiteitä vapaaehtoistyöstä. Tilastolliset yleistykset eivät tässä kehittämisprojektissa olleet tavoitteena, vaan haastateltavien kokemukset ja näkemykset tutkittavasta asiasta, jolloin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä oli aineiston keräämiseen paras vaihtoehto. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 52–55; Hirsjärvi ym. 2010, 181).

Kehittämistehtävät oli vapaaehtoistyön toimintamallin kehittäminen LSSY:lle jo toimivan vapaaehtoistyön rinnalle. Kehittämistehtävä koostui neljästä tutkimustehtävästä:

1. Mitä on vapaaehtoistyö haastateltavien mielestä?
2. Minkälaista vapaaehtoistyötä haastateltavat haluavat tehdä?
3. Minkälaisia mahdollisuuksia haastateltavilla on vapaaehtoistyöhön?
4. Minkälaista tietotaitoa haastateltavat haluaisivat vapaaehtoistyön suorittamisen tueksi?

Teemahaastattelun teemoina oli kolme teemaa:

I Teema Vapaaehtoistyö

II Teema Vapaaehtoisten mahdollisuudet vapaaehtoistyöhön

III Teema Vapaaehtoistyössä tarvittava tietotaito

Haastatteluteemat ja tarkentavat apukysymykset testattiin. Esihaastattelun testiryhmä muodostui neljästä terveydenhuollon ammattilaisesta. Testauksen jälkeen teemat ja tarkentavat apukysymykset korjattiin lopulliseen muotoonsa. Aineisto kerättiin teemahaastattelurungon mukaisesti keväällä 2013. Ryhmähaastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin välittömästi haastattelun jälkeen.

5.2 Haastatteluaineiston kerääminen

Ryhmähaastattelu tutkimusaineiston keräämisen keinona on perusteltua, kun tavoitteena on yhteisen toimintatavan ja keskustelun luominen. Ryhmähaastatteluun osallistujien valinnan kriteerinä on haastateltavien samankaltaisuus suhteessa tutkittavaan asiaan, jotka pystyvät tuomaan tutkittavaan asiaan erilaisia näkökulmia. (Hirsijärvi ym. 2010, 210; Vilka 2009, 101–109.)

Teemahaastattelu aineiston keräämisen metodina on perusteltua, kun mielenkiinto on toiminnan merkityksen ymmärtämisessä, ei mitattavissa määrissä tai tilastollisissa todennäköisyyksissä. Teemahaastattelulla on haastattelu runko, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys eivät ole lopullisia, koska teema-alueet voivat syventyä ja laajentua haastattelutilanteessa, haastattelu-tilanteen sallimissa rajoissa. (Hirsijärvi & Hurme 2010, 164–165, 208–209).

Haastattelu tilanne tuo etuja haastattelijalle, kuten mahdollisuuden toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmaisujen sanamuotoja ja muuttaa kysymysjärjestystä. Haastatteluun valikoidaan henkilöitä joilta saadaan mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta asiasta ja joilta pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimustehtävän mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 70–75.)

Haastattelusta ainutkertaisen tekee kielellinen vuorovaikutus tutkittavan kanssa. Haastattelu tilanteen etuja on joustava eteneminen tilanteen vaativalta tavalla. Haastattelu mahdollistaa myös sanallisen tuotosten, vastusten lisäksi, nähdä vastaajan ilmeet ja eleet. Subjektina haastateltava saa mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä mahdollisimman vapaasti ja aktiivisesti. Tarvittaessa haastattelutilanteessa voidaan selventää, pyytää perusteluita tai syventää saatavia vastauksia. (Hirsijärvi ym. 2010, 204–205.)

Aineisto kerättiin ryhmähaastattelulla syksyllä 2013. Teemahaastattelun teemat (Liite 1) muodostettiin vapaaehtoistyön määrittelyn ja näyttöön perustuvan tiedon avulla sekä kokemustiedon synteessinä. Teemahaastattelu valikoitui aineiston keräämisen metodiksi, koska tässä työssä mielenkiinto on toiminnan merkityksen ymmärtämisessä, ei mitattavissa määrissä tai tilastollisissa todennäköisyyksissä. (Vrt. Hirsijärvi ym. 2010, 164–165.)

Haastateltavat piti alkuperäisen kehittämissuunnitelman mukaan koostua yksittäisestä organisaatiosta, työpaikasta ja sen työntekijöistä. Saman työpaikan työntekijöistä koostuva ryhmä ei kuitenkaan toteutunut, joten Lounais-Suomen Syöpäyhdistyksen osastonhoitaja kutsui haastateltaviksi henkilöitä jotka olivat ilmaisseet mielenkiintonsa osallistua vapaaehtoistyöhön Lounais-Suomen syöpäyhdistyksessä.

Haastateltava ryhmä muodostui neljästä (n=4) naishenkilöstä. Haastateltavat olivat työelämässä ja heitä yhdisti intressi toimia vapaaehtoistyössä. Haastateltavilla ei vielä ollut kokemusta vapaaehtoistyöstä. Haastattelutilanne järjestettiin kohde organisaatiossa.

Haastattelun alussa kerrattiin vielä haastattelua aihe, tavoite ja tarkoitus ja haastattelun osallistumisen vapaaehtoisuutta ja keskeyttämistä ja aineiston käytön sekä sen säilytystä, että tuhoamista koskevat asiat. (Liite 2) Haastattelu nauhoitettiin. Haastattelutilanne oli keskustelevalta ja eteni teemahaastattelurungon mukaisesti. Haastattelijalla oli käytössä teemahaastattelurunko (liite 1), joissa oli neljä tutkimustehtävistä nousevaa teemaa. Apu – ja lisäkysymykset toimivat haastattelurungon tukena. Teemahaastattelun kokonaiskesto oli 55 minuuttia.

5.3 Haastatteluaineiston analyysi

Laadullisen aineiston analyysillä, aineistosta pyritään saamaan lisää informaatiota tutkimusaiheesta. Analyysin avulla aineisto tiivistetään ja selkeytetään ja karsitaan pois tutkimuksen kannalta epäolennainen aines. (Taanila 2007, 2-3.) Analyysin avulla tutkija selvittää aineistostaan, mitä kokonaisuudessaan tapahtui. Tutkimusongelma määrittää käytetäänkö analyysi yksikkönä yksittäistä sanaa vai teemaa. Laaja analyysiyksikkö käsittää lauseita eri merkityksineen. Sanatarkan analyysin ongelma on, että se voi olla liian kapea ja kuva jää pirstaleiseksi. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2009, 135–136.) Aineistolähtöisessä tutkimuksessa analyysiyksiköt eivät ole ennalta määrättyjä ja teoria rakentuu aineistolähtöisesti. Aineistolähtöinen aineisto etenee yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin.

(Eskola & Suoranta 1998, 83.)

Haastattelun analysoinnissa, induktiivisessa eli aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä, aineisto pelkistetään kuvamaan mahdollisimman luotettavasti tutkittavaa ilmiötä. Analyysin avulla aineistosta karsitaan pois epäolennaiset tiedon tutkimustehtävään nähden. Sanallisina tulkintoina aineistosta etsitään merkityssuhteita ja merkityskokonaisuuksia. Tutkimusaineisto ryhmitellään johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi sen mukaan, mitä tutkimusaineistosta etsitään. Tutkimuksessa muodostuneiden käsitteiden, luokitusten tai mallien avulla pyritään ymmärtämään tutkittavien merkitysmaailmaa, toiminta – ja ajattelutapoja. (Vilkkä 2009, 139–141, 145.)

Aineiston analyysi aloitettiin heti ryhmähaastattelun jälkeen kuuntelemalla nauhoitus moneen kertaan kokonaiskuvan saamiseksi. Analyysiyksiköksi valittiin sana ja ryhmähaastattelussa saatu aineisto kirjoitettiin tekstiksi sanatarkasti eli litteroitiin. Litteroitu aineisto luettiin moneen kertaan, jotta tutkimuskysymysten kannalta olennainen aineisto löytyisi. Samankaltaiset aineiston osat yhdistettiin analyysiyksiköiksi. (liite 3). Aineisto koottiin johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi vastaamaan teemoittain tutkimuskysymyksiin.

5.3 Luotettavuus

Luotettavuus on tutkimuksen tärkeimpiä tekijöitä. Tutkimus tulosten luotettavuuteen vaikuttaa valittu tutkimusmenetelmä ja tutkijan asiantuntemus tutkitavasta asiasta. Loppuraportoinnissa auki kirjoitetaan tutkimuksen kulku, tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset mahdollisimman huolellisesti. (Kylmä & Juvakka 2007, 128; Burns & Grove 2009, 42–46, 377–381.)

Tutkimusaineiston luotettavuus tarkoittaa sopimuksia ja lupauksia aineiston käytöstä tutkittavien kanssa. Lain mukaisesti katsotaan tutkittavan suostumus tutkimukseen, kun tutkija on asianmukaisesti luvannut että aineisto tulee vain tutkijan käyttöön tekeillä olevaan tutkimukseen. Luottamuksellisuus koostuu haastateltavien luottamuksesta tutkijan lupaukseen käyttötarkoituksesta ja aineiston hävittämisestä. Tutkijan roolissa tutkija tutkii ihmistä tuottaen tietoa, pysyen tutkijan roolissa. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus ovat tutkijan itsestänselvyyksiä. (Kuula, 2006, 88–89.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden kriteerejä ovat myös uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. Koska kvalitatiivista tutkimusta tehdään usein yksin, luotettavuutta heikentävät tekstiin sokeutuminen tai virhepäätelmät, jolloin tutkija on vakuuttunut virheellisesti johtopäätöstensä oikeellisuudesta. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2013, 197.)

Teemahaastattelun luotettavuutta pohditaan osana koko tutkimusprosessin luotettavuutta. Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa perehdytään huolellisesti aikaisempiin tutkimuksiin ja aihealueen käsitteistöön luotettavuuden lisäämiseksi (Hirsjärvi & Hurme 1991, 128–129.) Haastattelun onnistumiseen ja aineiston laatuun vaikuttavat haastattelijan ammattitaito, kokemus sekä haastattelijan henkilökohtaiset ominaisuudet. Tutkimuksen luotettavuutta heikentää haastattelijan kokemattomuus haastattelutaidoista (Kylmä, Vehviläinen- Julkunen & Lähdevirta 2003, 613; Kylmä & Juvakka 2007, 129.)

Haastatteluaineiston luotettavuutta lisää tutkittavien helppo saatavuus ja, että tutkimusaineistoon valitaan ainoastaan henkilöt jotka haluavat tutkimukseen osallistua. Raportissa tulee ilmetä, mitä haastatteluteemoja haastateltaville on esitetty. Liian suppeilla kysymyksillä ei saada esille tutkittavan näkemystä asiasta ja tutkimuksen luotettavuus vähenee. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 215–217.)

Ennen suostumislomakkeen (Liite 2) allekirjoittamista projektipäällikkö varmistui, että haastateltavat tietävät tutkimuksen luonteen, oikeutensa keskeyttää haastattelun ja tutkimukseen osallistumisen. Projektipäällikkö kertoi, että haastattelu nauhoitetaan ja myös miten aineisto säilytetään ja kehittämissprojektin päätyttyä hävitetään. (Vrt. Kuula, 2006, 88–89.)

Ryhmähaastattelun toteuttaminen oli projektipäällikölle ensimmäinen. Haastattelutilanne eteni teemahaastattelurungon mukaisesti. Kaikki haastateltavat halusivat vastata jokaiseen kysymykseen. Ryhmähaastattelun aineisto tuotti tutkimustehtäviin vastaukset. Haastateltava ryhmä oli pieni (N = 4), mutta haastateltavien vastaukset korreloivat tutkimustulosten kanssa mikä lisää tulosten luotettavuutta.

5.4 Tutkimuseettiset kysymykset

Tutkimuksen eettinen tarkastelu alkaa jo aiheen valinnasta ja siitä, onko tutkimukselle tarvetta. (Kylmä & Juvakka 2007, 59.) Tutkimusaiheen valinta on tutkijan tekemä eettinen ratkaisu. Tutkimuksella on oltava yhteiskunnallinen merkitys. Yhteiskunnallisen hyödyn pohdinnan lisäksi, tutkijan on pohdittava sitä, miten tutkimus vaikuttaa siihen osallistuviin henkilöihin. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2009, 176- 177).

Itsemääräämisoikeus on tutkimukseen osallistumisen lähtökohta ja tutkimukseen osallistumisen on oltava aidosti vapaaehtoista. Vapaaehtoisuuden lisäksi tärkeimpiä eettisiä periaatteita ovat tutkimukseen osallistuvien henkilöiden vahingoitettavuus, ja sekä vastausten, että henkilötietojen salassa pysyminen. (Burns & Grove 2009, 204- 205.) Ennen suostumislomakkeen allekirjoittamista (liite 2) tutkijan on varmistettava, että tutkittava tietää tutkimuksen luonteen, oikeutensa keskeyttää tutkimukseen osallistumisensa ja sen miten aineisto säilytetään ja tulokset julkaistaan. Anonymiteetillä turvataan tutkimustietojen säilyminen ainoastaan tutkijalla. Pienessä aineistossa anonymiteettisuoja osallistujille voidaan turvata ilmoittamalla taustatiedot keskiarvoina. Alkuperäisilmauksien käyttöä tulosten vertailussa on tärkeä arvioida eettisyyden kannalta ja harkita murteen kääntämistä yleiskielelle tunnistettavuuden välttämiseksi. (Kankkunen & Vehviläinen - Julkunen, 2013, 218- 221; Burns & Grove 2009, 204–205; Polit & Beck 2010, 127–130.) Kehittämiprojektin haastattelijalla on ainoastaan oikeus käyttää tutkimuksen aineistoa kyseiseen tutkimukseen ja kerätty tutkimusaineisto hävitetään tutkimuksen päätyttyä. (Kylmä & Juvakka 2007, 59, 144–153)

Kehittämiprojektin eettinen tarkastelu alkoi jo aiheen valinnalla, joka on perusteltua, koska vapaaehtoistoimintaan tarvitaan lisää osallistujia. Aineiston keruussa eettiset näkökulmat, kuten vapaaehtoisuus osallistua ja keskeyttää osallistuminen missä vaiheessa tahansa, kerrottiin tutkittaville. Salassapidosta huolehdittiin, eikä aineistoa käyttänyt kuin projektipäällikkö. (Vrt. Burns & Grove 2009, 204–205.)

5.6 Soveltavan tutkimuksen tulokset

Kehittämistehtävän ensimmäisen tutkimuskysymyksen, mitä on vapaaehtoistyö haastateltavien mielestä, kysyttiin teemahaastattelun (liite 1) ensimmäisellä teemalla, vapaaehtoistyö. Toisen ja kolmannen tutkimustehtävän, minkälaista vapaaehtoistyötä haastateltavat haluavat tehdä ja minkälaisia mahdollisuuksia haastateltavilla on vapaaehtoistyöhön, kysyttiin teemahaastattelurungon toisen teeman mukaan teemalla, mikä on vapaaehtoisen mahdollisuudet osallistua vapaaehtoistyöhön.

Kolmannella teemalla, kysyttiin vastausta neljänteen tutkimustehtävään eli minkälaista tietotaitoa haastateltavat haluaisivat vapaaehtoistyön suorittamiseen. Haastattelun lopuksi haastateltaville annettiin mahdollisuus kertoa syntyneitä ajatuksia vapaaehtoistyöstä, joita oli herännyt haastattelun aikana teemojen ulkopuolelta. Haastateltavilta kysyttiin myös, miten he kokivat haastattelutilanteen.

Tuloksista selvisi, että haastateltavat määrittivät vapaaehtoistyö oman ajan ja resurssien antamisena. Vapaaehtoistyö nähtiin hyvän tekemisenä autettavalle, tavallisena ihmisenä. Omiin voimavaroihin perustuva, mieluiten ryhmässä esim. työporukalla, noin kaksi tuntia viikossa suoritettava vapaaehtoistyö tuntui mielekkäältä toteuttaa. Vapaaehtoistoimintaan lähteminen ja vapaaehtoistoiminnan vaihtoehtojen löytyminen koettiin vaikeana. Lisäksi kaivattiin vertaistukea vapaaehtoistoiminnan alussa ja jatkuessa.

5.6.1 Vapaaehtoistyön määritelmä haastateltavien mielestä

Vapaaehtoistyö nähtiin oman ajan ja resurssien antamisena. Vapaaehtoistyö nähtiin hyvän tekemisenä autettavalle, tavallisena ihmisenä. Auttamisen muotoja voi olla, konkreettinen auttaminen, henkinen tukeminen tai sairaan ihmisen ulkoiluttaminen, ilmaiseksi.

”Hoitaja kontakteja sairastavalla on vaikka kuinka paljon, tavallinen ihminen on aika poikaa eli tarpeellinen.”

”Autetaan omalla vapaa-ajalla muita ihmisiä on se sitten naapurin reumatäti, että saa purkit auki tai mennään sairaalaan ulkoiluttamaan ihmisiä – tehdään hyvää ihan tavallisena ihmisenä.”

”Ajan antamista. Täytyy olla aika ja halu, mitä se sitten on niin ihan mitä se pitää sisällä se voi olla auttamista, konkreettista tekemistä ja henkistä tukemista.”

”Tärkeintä on se, ettei siinä liikutella rahaa. Tänä päivänä, kun raha on läsnä joka paikassa niin tässä ei rahalla ole merkitystä, se on erikoinen juttu.”

Vapaaehtoistyö määrittelyssä ilmeni, että vapaaehtoistyö käsitteenä sekoitetaan talkootyöhön, kuten naapurin auttamiseen, jota ei virallisesti lasketa vapaaehtoistyöksi. Vapaaehtoistyötä tehtäisiin laitoksessa ja siitä ei haluta rahallista korvausta.

5.6.2 Mielekkääksi koettu vapaaehtoistyö haastateltavista

Vapaaehtoistyön kiinnostuksen kohteet ovat vanhuksissa, lapsissa ja sairaisissa ihmisissä. Lehden lukeminen, seurustelu, sairaan ihmisen ulkoiluttaminen ja lähikontaktina oleminen koetaan mielekkäänä toimintana. Liittymistä järjestöön tai jonkin järjestön alla työskentelyä ei nähty välttämättömänä.

”Haluaisin osallistua sijaiskotitoimintaan, lapset ja vanhukset ovat niitä kenestä kannan huolta enemmän.”

”Vapaaehtoisuus nimen saa vasta sitten kun on joku kurssi suoritettuna, semmoinen arkena tehty vapaaehtoistyö jää jalkoihin. Aina sinne taakse liittyy joku selkeä järjestö. Vapaaehtoistyön pitäisi olla avoin juttu eikä liittyä mihinkään järjestön alaisuuteen.”

”Se järjestö voi olla jonkunlainen kynnyks osallistua vapaaehtoistyöhön, tulee liian virallista. Sitten kuvittelee, että se sitoo liikaa.”

”Mä en vois myydä arpoja enkä tiskata suurkeittiössä tai olla juhlapäivien lipunmyyjänä en voi kuvitella ollenkaan, mutta olla lähikontaktissa se on parasta mulle. Mä sanon että mä kuulun ryhmään jossa on 15 ihmistä joilla on sama päämäärä, ja suunnitellaan yhdessä niitä ilonlähteitä niin se on hienoa...se on erinomaisten mukavaa.”

Vapaaehtoistyön ongelmina nähtiin, että organisoitu vapaaehtoistyö on liian virallista ja sitovaa. Myös järjestöön hakeutuminen koettiin haastavaksi. Vapaaehtoistyö, jossa ollaan suorassa vuorovaikutussuhteessa autettavan kanssa, koettiin mielekkääksi. Osallistuminen vapaaehtoistyöhön koettiin mielekkäämpänä ryhmänä kuin yksin. Vapaaehtoistyöstä odotettiin saavan ilon ja onnistumisen tunteita ja lisää ystäviä.

5.6.3 Vapaaehtoistoimintaan käytettävät ajalliset ja inhimilliset resurssit

Vapaaehtoistyöhön käytettäisiin aikaa keskimäärin kaksi tuntia kerran viikossa. Tärkeäksi nähtiin, että vapaaehtoistoiminnan tilanne on rauhallinen ja että toiminasta on konkreettista hyötyä.

”Kerran viikossa olis silleen sopiva. Onhan se raskasta ettei sitä useimmin.”

”Mut just tollanen kerran viikossa jos se olis sellaista kevyttä auttamista henkisellä puolella.”

”Kerran viikossa kaksi ja puol tuntia kerrallaan on ihanteellinen. Siit on sitten jo siihen yhteisöönkin jo vaikutusta. se on semmoinen rauhallinen aika ja pystyy tekemään jotain konkreettista, Se auttaa jo hoito-henkilökuntaa. Se siirtyy hyödyksi sille ihmiselle ja yhteisölle.”

”Vaikka olis harvemmin kuin kerran viikossa, mutta tarpeeksi pitkään ja semmoinen rauhallinen tilanne niin se on parempi kuin hosua.”

Vapaaehtoistyöhön osallistumista edesauttavat sosiaaliset taidot ja tietoisuus siitä, että osallistuminen tapahtuu omien voimavarojen mukaan, ilman sitoutumista. Pelkoja osallistua vapaaehtoistoimintaan, ovat omien taitojen riittämättömyys kohdata autettava ja oma jaksaminen.

”Täytyy olla jonkun verran sosiaalinen ja avoin ja valmis laittamaan itsensä likoon ja tekeen aloitteita...Se on persoonakohtainen kysymys, ei kaikkien luonne sovi sellaiseen... se on omasta persoonasta kiinni ja resursseista kiinni”

”Muista että ei asetu läheisen rooliin. Ettei tule sitä tunnetaakkaa mukaan liian paljon. väkisin sitä tulee aina vähän kun kuulee toisen elämäntarinan, että erottaa itsensä tarkkaan siitä... Ettei tule huolta ja murhetta itselleen...”

”Vapaaehtoistyöntekijä pitäis saada antaa itselleen anteeksi, ettei aina voi olla se enkeli. Se voi välillä viedä siivet pesulaan ja olla ihan erilainen. Sillä täytyy olla lupa olla jos on huono päivä itsellä ettei, tarvi mennä.”

”Monella on pelko tulla hoitokotiin. Koska ei tiedä miten itse suhtautuu siellä olemiseen kun on niin vaikeesti sillai niin kuin, pelkää ettei mä ittekään pärjää siinä jutussa. Se on varmaan monella kynnyks voittaa se pelko ja lähteä kokeilemaan”Muistaa että me ollaan erilaisia, hoidettavat ovat erilaisia ja niillä voi olla huonoja hetkiä. Että pääsee niitten yli.”

Riittämättömyyttä aiheutti tunne, että toisen ongelmat tai sairauden ottaisi liian henkilökohtaisesti tai se, miten autettava suhtautuisi henkilönä vapaaehtoistyöntekijään. Myös liiallinen uppoutuminen toisen ongelmiin koettiin pelottavana. Omat ennakkoluulot pärjätä vapaaehtoisuudessa nähtiin vaikeutena osallistua vapaaehtoistoimintaan.

5.6.4 Vapaaehtoistyössä tarvittava tietotaito

Perehdytystä vapaaehtoistoimintaan toivotaan henkilöiltä jotka jo toimivat vapaaehtoistyössä. ”Aloittelijan” kynnystä osallistua vapaaehtoistyöhön maldaltaisi jos toimintaan mukaan osallistuttaisiin ryhmänä.

*”Se vois olla ihan kokemusten vaihtoa, keskustelu-tilaisuuksia, kahvikuppikeskusteluita, joissa vois olla asiantuntija mukana lu-
ennoimassa, opastamassa tuomassa valmiuksia ja työkaluja sii-
hen työhön...Se helpottais jos olis ekaks toisen seurassa, joka on
tottunut... tutustuis sillä lailla ja sitten uskaltais mennä yksin, nä-
kis että kyllä se tästä sujuu....vaikka työporukalla.”*

*”Jos olis yhteisiä keskustelujuttuja muiden vapaaehtoisten kans-
sa, olis hyödyksi kuulla. Se olis antoisa myös itselleen, siitä
tulis oma ystäväpiiri siitä ryhmästä ja se palautteen anto tulis sii-
nä samalla.”*

*”Jos huomaa, että nyt mä olenkin liian syvällä uppoutunut tähän
juttuun ja täytyis päästä pois... ihmiset saattavat kertoa tukihen-
kilölle rankkoja asioita, jotka vaatii purkamista. Kokemuksen
vaihtaminen auttajan roolissa on tärkeää.”*

*”Siinä on hyvä olla ryhmä takana. Tarttis päästä näist ennakko-
asenteista ja lähteä vaan rohkeesti muka.”Se voi olla jo vaikeeta,
että mihin vois mennä tekemään vapaaehtoistyötä ja ihmettelen
miten ne auttavat löytää järjestön.”*

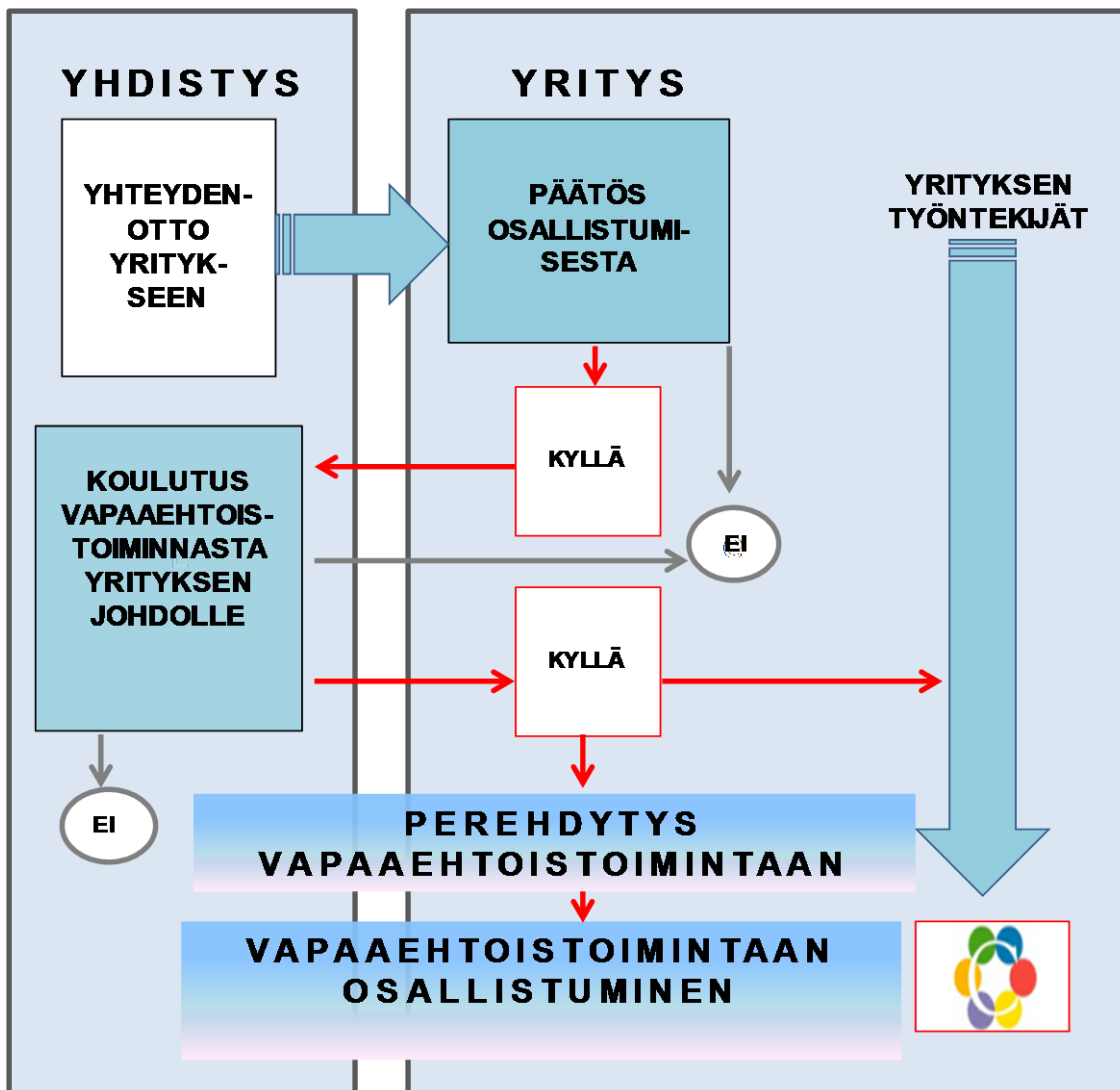
Haastateltavat kaipasivat tietoa kohteista, joissa vapaaehtoistoimintaan voi tehdä. Perehtymisen vapaaehtoistoimintaan voi antaa, joko järjestön henkilö-
kunta, henkilön joka on jo ollut vapaaehtoistoiminnassa tai alan asiantuntijan. Kokemuksien kuuleminen vapaaehtoistyöstä koetaan tärkeäksi. Vapaaeh-
toistyön suorittamisen tueksi kaivataan vertaistukea ja ohjausta toisilta jo va-
paaehtoistoiminnassa mukana olevilta toimijoilta. Tukea olisi hyvä saada jo
ennen toimintaan lähtemistä, mutta myös toiminnan aikana. Omia syntyneitä
kokemuksia vapaaehtoistyöstä ja siitä mahdollisesti syntyneiden taakkojen
purkaminen koettiin tärkeäksi.

6 VAPAAEHTOISTYÖN TOIMINTAMALLI

Tämän kehittämisprojektin tarkoituksena oli lisätä mahdollisten vapaaehtoistyöntekijöiden kiinnostusta vapaaehtoistoimintaan. Kehittämisprojektin vapaaehtoistyön toimintamalli muodostui kirjallisuuskatsauksen ja ryhmähaastattelun keskeisistä tuloksista sekä huomioi myös jo meneillään olevan vapaaehtoistoiminnan LSSY:ssä, mikä selvisi LSSY:n dokumenteista. (Kuvio 4, sivu 17.)

Vapaaehtoistyön toimintamallin tavoite on herättää kiinnostusta ja saada lisää vapaaehtoistyöntekijöitä LSSY:lle. Haastateltavien mielestä vapaaehtoistoimintaa on mielekkäintä tehdä ryhmässä esim. työporukalla. Vapaaehtoistoimintaan lähteminen ja vapaaehtoistoiminnan vaihtoehtojen löytyminen koettiin vaikeana. Kirjallisuuskatsauksen ja kehittämisprojektin tulosten perusteella kehitettiin vapaaehtoistyön toimintamalli jossa vapaaehtoistyön organisaatio on aktiivisempi osapuoli lähestymään tahoja, joissa on potentiaalisia vapaaehtoistyöntekijöitä ja ryhmiä, tässä tapauksessa yrityksiä.

Yritysten ja yhdistysten yhteistyön onnistumisen edellytyksiä vaativat kanavia, jolla tavoittaa toisensa. Yritykset voivat tarjota yhdistyksille yhteistyötä sponsorituesta aina tuotteen tai palvelun yhteiskehittämiseen tai antaa yrityksen henkilöstön osaamista järjestölle. Yhteistyön lähtökohtia ovat yhteisyys, vastikkeellisuus ja molempien intressien toteuttaminen. Yrityksen ja yhdistyksen yhteistyön kannalta on tärkeää, että kummatkin tuntevat toistensa arvo maailman ja hyväksyvät ne. (Vrt. Hyötyläinen, Kaskinen, Korhonen, Laiho, Leppänen, Mokka, Parhiainen & Siivonen 2012, 32–36.)

Kuvio 5. Vapaaehtoistyön toimintamalli

Vapaaehtoistyön toimintamalli alkaa vapaaehtoistyön organisaation ottaessa yhteyttä yrityksen johtohenkilöstöön. Yhteyden oton tarkoituksena on esitellä yhdistyksen toimintaa. Ensimmäisellä yhteydenotolla sovitaan ajankohta, jolloin yrityksen johtohenkilöstöä ja yhdistyksen edustaja tapaavat. Tapaamisen tarkoituksena on, että yhdistyksen edustaja esittelee heillä tapahtuvan vapaaehtoistoiminnan ja sen, miten yrityksen henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua vapaaehtoistoimintaan.

Yhdistys perehdyttää ensin yrityksen vastuuhenkilöt vapaaehtoistoimintaan, jotta yritysedustajat saavat käsityksen ja tarvittavat tiedot siitä, mikä olisi paras vapaaehtoistyön vaihtoehto yritykselle. Kun yhteistyötä päätetään jatkaa, ennen vapaaehtoistoimintaan osallistumista myös työntekijöille järjestetään perehtymistä ja koulutusta vapaaehtoistoimintaa. Luonnollisesti sekä yhdistyksellä, että yrityksellä on oikeus kieltäytyä yhteistyöstä toimintamallin eri vaiheissa.

Yhteistyön rakentaminen on pitkä prosessi, jotta kumminkin puoleinen luottamus saadaan syntymään. Yhteisen työskentelyn aloitukselle on hyvä antaa aikaa, jotta yhteistyössä saadaan kartoitettua kummankin osapuolen tarpeet ja laadittua yhteisen toiminnan tavoitteet. Ennen yhdistyksen yhteydenottoa yritykseen, yhdistyksen edustajan on hyvä tehdä taustatyötä ja etsiä yrityskumppaneita, joilla on samanlainen arvomaailma. (Vrt. Hyötyläinen ym. 2012, 32–36.)

Yhdistyksen lähestyessä mahdollisia vapaaehtoisia, poistuisivat esteet, kuten vaikeus löytää järjestöä ja hankalaksi koettu lähteminen vapaaehtoistoimintaan. Työaikana tehty vapaaehtoistyö muodostaa myös ryhmän, jossa vapaaehtoistoiminta katsottiin haastateltavien mielestä mielekkäämmältä toteuttaa. Se mihin yritykseen LSSY lähtee ottamaan yhteyttä, ei tämä kehittämissprojektin puitteissa ollut mahdollista selvittää, mutta tarvittavaa asiantuntemusta mahdollisista yhteistyöyrityksistä on varmasti olemassa LSSY:ssä.

Toimintamalli hyödyntäisi onnistuessaan saamaan uusia vapaaehtoistyöntekijöitä yhdistykseen ja yritys hyötyisi yhteistyöstä lisäämällä sen imagoa sosiaalisesti vastuullisena yrityksenä, (Vrt. Lager, Laihiala & Kontinen 2009, 9.) mutta myös lisäämällä työntekijöidensä hyvinvointia ja rikastuttamalla samoja taitoja kuin työelämässä tarvitaan. (Vrt. Raha- automaattiyhdistys 2011, 27.)

8 KEHITTÄMISPROJEKTIN ARVIOINTI

8.1 Kehittämiprojektin prosessin arviointi

Tämä kehittämisprojekti oli osa-projekti, "Syöpäpotilaiden hyvä hoitopolku" – vuosille 2011–2015, Lounais-Suomen Syöpäyhdistys ry:n ja Turun ammattikorkeakoulun Terveysala-tulosalueen yhteisestä hanke kokonaisuudesta. Kehittämisprojektin totutukselle oli tarvetta ja siitä laadittiin tutkimussuunnitelma. (Vrt. Virtanen 2000, 74.) Suunnitelma elää koko projektin elinkaaren ajan. Suunnitelmaan tehtävät muutokset ja päivitykset toimivat samalla yhtenä projektin ohjausmekanismina. (Vrt. Kettunen 2009, 32, 55, 98; Ruuska 2006, 75–76, 102.)

Projektipäälliköllä on kokonaisvastuun projektista (Vrt. Pelin 2011, 67, Paasi-vaara ym. 2008, 125) mutta muun projektiorganisaation tuki on kehittämisprojektissa välttämätön. Riskien hallintaa arvioitiin projektin alkuvaiheesta kehittämistyön valinnan jälkeen SWOT- analyysin avulla. Projekti oli projektipäällikön ensimmäinen ja uhat, kuten projektipäällikyydelle vaadittavat taidot osoittautuivat puutteellisiksi. Myös aikatauluongelmat muun projektiorganisaation kanssa olivat haasteelliset ja suunnitelmaa jouduttiin muuttamaan.

Projektipäällikkö esitti vaihtoehdon, niin hankeen projektipäällikölle, kuin kohdeorganisaatioon osallistua kokouksiin etänä, mutta se ei tämän kehittämisprojektin aikana toteutunut. Välimatkojen vuoksi etäyhteydellä osallistuminen kokouksiin, helpottaisi aikataulujen järjestelyissä ja olisi toteutettavissa ja perusteltavissa, kun työaika ja kokousaikataulut ovat päällekkäin. Opettajatutorin ja työelämentorin kanssa yhteydenpito sähköpostilla ja puhelimitse onnistui hyvin.

Kehittämisprojektin edetessä kehittämisprojektin näkökulma vapaaehtoistyöhön muuttui, koska kehittämisprojekti ei koostunutkaan yksittäisestä organi-

saatiosta, työpaikasta ja sen työntekijöistä. Perspektiivin muuttuminen toi lisätyötä, koska lisämateriaalia oli etsittävä kirjallisuudesta, mikä venytti taas aikataulua ja vei osaltaan motivaatiota. Toisaalta perspektiivin muuttuminen vapaaehtoistyöhön toi projektipäällikölle laajemman asiantuntijuuden vapaaehtoistoiminnasta. Aikatauluongelmista huolimatta kehittämisprojekti saatiin loppuun ja vapaaehtoistoiminnan toimintamalli kehitettyä.

Kokonaisuudessaan kehittämisprojekti oli asiantuntemusta kasvattava ja syvensi tietoutta projektityöskentelystä, sen toteutusvaiheista ja riskeistä, joita kehittämisprojektin kannalta on tärkeää määritellä jo aloitusvaiheessa. Kehittämisprojektin loppuunsaattamiselle antoi potkua mahdollisuus edetä uralla YAMK-tutkinnon avulla.

8.2 Kehittämisprojektin tulosten ja vaikutusten arviointi

Kehittämisprojektin tavoitteena oli toimintamallin kehittäminen vapaaehtoistyöhön joka lisäisi kiinnostusta vapaaehtoistyötä kohtaan ja toisi uusia toimijoita vapaaehtoistyöhön LSSY:lle. Kehittämisprojektin toteutus oli perusteltua koska yhdistystyöhön tarvitaan lisää vapaaehtoisia vapaaehtoistyöntekijöitä asiantuntija työn rinnalle. Kehittämisprojekti on perusteltua terveyden edistämisen näkökulmasta, koska vapaaehtoistyö lisää sekä autettavan, että vapaaehtoistyöntekijän hyvinvointia. (Vrt. Eurofond-raportti 2011, 5.)

Tässä kehittämisprojektissa kehitettiin toimintamalli vapaaehtoistyöhön, jota voitaisiin hyödyntää LSSY:n toiminnassa. Toimintamallissa yhdistys on aktiivinen osapuoli ja ottaa yhteyttä yritykseen ja sitä kautta tavoite on lisätä kiinnostusta vapaaehtoistyöhön ja saada lisää osallistujia vapaaehtoistyöhön työnantajan tuella. Jatkokehittämisideana olisikin tutkia, mikä olisi arvoperusteiltaan yritys, jonka työntekijät voisivat toimia LSSY:ssä vapaaehtoisina työntekijöinä ja mikä on se kanava, miten yritykseen otetaan yhteyttä. (Vrt. (Hyötyläinen, Kaskinen, Korhonen, Laiho, Leppänen, Mokka, Parhiainen & Siivonen 2012, 32–36.)

Tässä kehittämisprojektissa projektipäällikkö pyrki saamaan vastaukset tutkimustehtäviin. Ryhmähaastattelun toteuttaminen oli projektipäällikölle ensimmäinen. Ryhmähaastattelutilanne eteni luontevasti ja kaikki haastateltavat halusivat vastata jokaiseen kysymykseen. Haastateltava ryhmä oli pieni, mutta haastateltavien vastaukset korreloivat tutkimustulosten kanssa ja se lisää tulosten luotettavuutta. Haastattelun analyysivaihetta helpotti se, että vastaajat antoivat samansuuntaisia vastauksia ja oleelliset merkitykset nousivat aineistosta tutkimuskysymyksiin nähden, mutta analyysiyksikkönä olisi tarkoituksenmukaisempaa ollut käyttää lausetta.

Koska vapaaehtoistyö kasvattaa tekijälleen samoja ominaisuuksia kuin työelämässä vaaditaan (Vrt. Eurofond-raportti 2011, 5; Ray 2011, 27) on yrityksen kannalta järkevää hyödyntää vapaaehtoistyöstä saadut tiedot ja taidot. Työaikana tehty vapaaehtoistyö on Suomessa vielä harvinaista. Niin tutkimusainestosta kuin kirjallisuudestakin kävi ilmi, ette vapaaehtoistyöhön lähteminen kiinnostaa. 40 % työkäisestä ilmoitti olevansa halukkaita osallistumaan työnantajansa organisoimaan vapaaehtoistoimintaa mutta järjestöä ei löydetä. (Vrt. Pessi 2008, 187–197.) Yritys olisi toimiva kanava ohjata työntekijöitä järjestöjen pariin vapaaehtoistyöhön.

Vapaaehtoistyö aiheena oli projektipäällikölle vieras, mutta perehtyminen aiheena toi syväoppimista vapaaehtoistyöstä. Mielenkiintoiseksi jääkin seurata miten yhteiskunta ja kunnat tulevaisuudessa löytävät vielä puuttuvat ja toimivat yhteiset toimintamallit ja hyvinvointistrategiat (Vrt. Peltosalmi 2012 ym. 178–180) vai jääkö toiminta vain nykyiseen tahtotilaan (Vrt. Pakkanen 2013, 12- 16.) ja tullaanko hallitusohjelman mukaisia kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä parantamaan. (Vrt. Valtioneuvosto 2011, 24).

Vapaaehtoistyön yhteiskunnallinen hyöty, niin kehittämisprojektin aiheena kuin järjestö- ja vapaaehtoistoimintana, on kiistaton. Yhteiskunnan isot muutokset heijastuvat kaikkialle ja järjestötoiminta ja vapaaehtoistyön merkitys ja vaikuttavuus on kasva voimavara jolla on sosiaalisen merkityksen lisäksi suuri taloudellinen merkitys. Yhteen hiileen puhaltaminen toisi lisää hyvinvointia kaikille.

LÄHTEET

- Burns, N. & Grove, SK. 2009. The Practice of Nursing Research. Appraisal, Synthesis and Generation of Evidence. 6. painos. Yhdysvallat: Saunders Elsevier.
- Eskola, J & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 2. uudistettu painos. Tampere. Vastapaino.
- Eurofond-raportti 2011. Participation in volunteering and unpaid work.. <http://www.alli.fi/siteneews/view/-/nid/838/ngid/40>. Viitattu 22.8.2012
- Euroopan parlamentti. 2008. Mietintö vapaaehtoistyön roolista taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämisestä. A6 0070/2008. Istuntoasiakirja.
- Euroopan parlamentti. 2010. Volunteering in the european union. Final Report.
- European Union. Employment, social policy, health and consumer affairs 2011. The role of voluntary activities in social policy - Council Conclusions -. <http://www.eesc.europa.eu>. Viitattu 27.10.2014
- Haarni, I., 2009. ”Pitää lähteä liikkeelle”- aktiivisten eläkeikäisten selityksiä kansalais –ja vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2009
- Hanikka, K., Korpela, P., Mähönen, A & Nyman, C.2007. Yrityksen yhteiskuntavastuu ja sosiaalinen yritystoiminta. Savonian kirjapaino Oy. Kerava.
- Hartikainen, A. 2009. Vapaaehtoiset vuodeosastolla. Sosiaalipolitiikan väitöskirja. Vammalan kirjapaino 2009.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1991. Teemahaastattelu. Helsinki; Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University press.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki. Tammi.
- Honkala, S., Rantala, T., 2011. Hyvinvointia eläkeikäisille ihmisille laadukkaalla vapaaehtoisuudella. Jyväskylä. Tutkimus- ja kehittämiskeskus GenoCenter.
- Hwang, H., Powell, WW. 2009. The Rationalization of Charity: The Influences of Professionalism in the Nonprofit Sector. <http://asq.sagepub.com>. Viitattu 22.09. 2014
- Hyttinen, N. 2006. Arviointi avuksi projektityöhön. Sininauhaliitto ry.
- Hyötyläinen, M., Kaskinen, T., Korhonen, S., Laiho, T., Leppänen, J., Mokka, R., Parhiainen, P., Siivonen, R. 2012. Ryhmien voima- Eli kuinka yhteisöt luovat kysyntää kestäväälle liiketoiminnalle. Demos Helsinki. www.demos.fi . Viitattu 29.10.2014

- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki. WSOY pro.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki. Sanoma Pro Oy.
- Kettunen, S. 2009. Onnistu Projektissa. 2. painos. Helsinki: WSOYpro.
- Koskiahho, B., Nurmi, J., Virtanen, P. 1999. Kansallinen sosiaalipolitiikka. Juva. WSOY.
- Kuntalaki 17.3.1995/365. <http://www.finlex.fi>. Viitattu 28.8.2012.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä. Vastapaino.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Kylmä, J., Vehviläinen-Julkunen, K. & Lähdevirta, J. 2003. Laadullinen terveystutkimus – mitä, miten ja miksi. Duodecim 2003, 119:609–15.
- Lager, L., Laihiala, K. & Kontinen, T. 2009. Vapaaehtoisuuden trendit kehitysjärjestöissä. Kepan raporttisarja. Helsinki. Miktor Oy.
- Lounais -Suomen Syöpäyhdistys. 2012.. <http://lssy.fi/yhdistysinfo>. Viitattu 28.2.2013
- Lounais -Suomen Syöpäyhdistys. 2014.. <http://lssy.fi/>. Viitattu 28.10.2014.
- Mattihies, A-L. 2006. "Citizens" intermediate organisations and governance of the challenges of welfare services in the Nordic countries. Report of the state of knowledge. Copenhagen. Nordic Council of Ministers.
- Mäntyranta, T. & Kaila M. 2008. Fokusryhmähaastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä lääketieteessä. Duodecim 2008; 124: 1507-1513.
- Ojala, M. 2010. Yleishyödylliset palvelut, valtionavustukset ja kansalaisjärjestöt. Oikeusministeriön julkaisu 41/2010. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Paasivaara, L., Suhonen, M. & Nikkilä, J. 2008. Innostavat projektit. Helsinki: Sairaanhoidtajaliitto.
- Pakkanen, E. 2013. Kuntien ja järjestöjen välinen yhteistyö. Lappeenranta. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom
- Paunonen, M., Vehviläinen- Julkunen, K. 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki. WSOY Oppimateriaalit Oy 1.-4. painos, 2006
- Pelin, R. 2011. Projektinhallinnan käsikirja. 7. painos. Helsinki: Projektijohtaminen Oy.
- Peltosalmi, J., Hakkarainen, T., Särkelä, R & Eronen, A. 2012. Järjestöbarometri 2010. Ajan-kohtaiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Suomen sosiaali ja terveys ry.
- Pessi, A. B. 2011 Vapaaehtoistoiminta – Unelmia ja uhkakuvia systeemiällyn näkökulmasta. Artikkel. http://files.kotisivukone.com/kyts.kotisivukone.com/KY-lehti/2011-2/ky2011-2_artikkelpessi.pdf. Viitattu 23.10.2014
- Pessi, A. B., Oravasaari, T. 2010. Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:N avustaminen sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. Avustustoiminnan raportteja 23. RAY, Helsinki.

- Pessi, A. B., Saari, J. 2008. Hyvä tahto, Auttamisen asenteet ja rakenteet Suomessa. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Helsinki.
- Pessi, A. B., Saari, J. 2008. Hyvä tahto, Auttamisen asenteet ja rakenteet Suomessa. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Helsinki.
- Pihlaja, R. 2010. Kolmas sektori ja julkinen valta. Kunnallissalan kehittämissäätö.. www.kaks.fi/sites/defaultfiles/TutkJulk_61.pdf. Viitattu 12.9.2012
- Piliavin, J. A., Siegl, E. 2007. The health Benefits of Volunteering in the Wisconsin Longitudinal Study. Journal of Health and Social Behavior.
- Polit, DF. & Beck, CT. 2010. Essentials of Nursing Research. Appraisin Evidence for Nursing Practice. 7. painos. Kiina: Wolters Kluwer.
- Porter, M. Karmar, M & 2011. Creating shared Value. Harvard Business Review. <http://adamantconsult.com>. Viitattu 28.10.2014
- Raha-automaattiyhdistys. 2011. Vapaaehtoistoiminnan vuosi 2011. Vapaaehtoistoiminnan vuoden tutkimus. Otantatutkimus Oy. www.ray.fi. Viitattu 15.12.2012
- Ruuska, K. 2006. Terveysturvan projektinhallinta. Mallit, työkalut, ihmiset. Helsinki: Talentum.
- Ruuska, K. 2012. Pidä projekti hallinassa. Suunnittelu, menetelmät ja vuorovaikutus. Helsinki: Talentum.
- Silfverberg, P. 2004. Projektioapas. Osa II: Projektisuunnittelun käsikirja. www.ymparisto.fi/julkaisut. Viitattu 20.09.2014
- Skocpol T. 2003. Diminished Democracy: From Membership to Management in American Civic Life. Norman, OK: University of Oklahoma Press.
- Syöpäkuntoutujan kuntoutustoiminnan tuloksellisuuden arviointi 2010- 2011. <http://lssyhanke.turkuamk.fi>. Viitattu 3.3.2013
- Taanila, A. 2007. Laadullisen aineiston analyysi. Oulu. Kansanterveystieteen ja yleislääketieteenlaitos. s 3-5. <http://kelo oulu.fi>. viitattu 17.9.2013
- Tilastokeskus. Ajankäyttötutkimus 2009. <http://www.stat.fi/>. Viitattu 20.9.2013
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä. Tammi
- Työsuojeluhallinto 2009. <http://www.tyosuojelu.fi/fi/vapaaehtois-talkootyo> Viitattu 23.8.2012..
- Työturvallisuuslaki. 23.8.2002/738. <http://www.finlex.fi>. Viitattu 26.12.2012
- Valtioneuvosto. 2011. Neuvottelutulos hallitusohjelmasta. valtioneuvosto.fi. Viitattu 25.8.2012
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki:Tammi
- Vilka, H. 2009. Tutki ja kehitä. Helsinki:Tammi
- Virtanen, P. 2000. Projektityö. Porvoo: WS Bookwell Oy.

TEEMAHAASTATTELURUNKO

I TEEMA: VAPAAEHTOISTYÖ

Tutkimustehtävä 1. Mitä on vapaaehtoistyö haastateltavien mielestä?

1. Mitä teidän mielestänne vapaaehtoistyöllä tarkoitetaan?
2. Oletteko aiemmin tehneet vapaaehtoistyötä? Jos, niin millaista?
3. Miksi olette kiinnostuneita vapaaehtoistyöstä?
4. Mikä on saanut teidät ryhmänä innostumaan vapaaehtoistyöstä?
5. Mitä teille merkitsee toisen auttaminen?
6. Minkä vuoksi haluatte antaa aikaanne ja työpanostanne toisten auttamiseen?
7. Mitä te itse saatte vapaaehtoistyöstä?
8. Mitä mieltä olette väittämästä, että jokainen on velvollinen auttamaan?

II TEEMA: VAPAAEHTOISTEN MAHDOLLISUUDET VAPAAEHTOISTYÖHÖN

Tutkimustehtävä 2.

Minkälaista vapaaehtoistyötä haastateltavat haluavat tehdä?

Tutkimustehtävä 3.

Minkälaisia mahdollisuuksia haastateltavilla on vapaaehtoistyöhön?

9. Minkälaista vapaaehtoistyötä haluaisitte tehdä?
10. Kuinka paljon aikaanne ja työpanostanne teillä on mahdollisuus käyttää vapaaehtoistyöhön?
11. Ryhmässä? Yksilötasolla? sekä ryhmässä, että yksilötasolla?
12. Minkälaisia vahvuuksia ja valmiuksia sinulla jo on vapaaehtoistyöhön?
13. Mikä motivoi teitä osallistumaan vapaaehtoistyöhön?

III TEEMA: VAPAAEHTOISTYÖHÖSSÄ TARVITTAVA TIETOTAITO

Tutkimustehtävä 4.

Minkälaista tietotaitoa haastateltavat haluaisivat vapaaehtoistyön suorittamisen tueksi?

14. Minkälaisia valmiuksia toivoisitte saavanne vapaaehtoistyöhön?
15. Minkälaista koulutusta?
16. Haluatteko perehdytystä tai vertaistukea esim. jo vapaaehtoistoiminnassa työskenteleviltä tai ko. organisaatiolta? Jos haluatte, niin miten?
17. Koska itse autat, haluatko saada apua vastavuoroisesti itsellesi sitä tarvittaessa? esim. jonkinlaista asioiden ”purkamista” vapaaehtoistyössä tulevien asioiden suhteen. Jos haluatte, niin minkälaista apua? Miten haluatte apua?
18. Onko suvussasi ollut tapana osallistua hyväntekeväisyyteen? Jos, niin miten?
19. Mitä vielä haluatte kertoa vapaaehtoistyöstä?

TUTKITTAVAN TIEDOTE JA SUOSTUMUSKIRJE**LOUNAIS-SUOMEN SYÖPÄYHDISTYS RY:N VAPAAEHTOISTYÖN TOIMINTAMALLI**

Hyvä vastaaja

Kohteliaimmin pyydän Sinua osallistumaan ryhmähaastatteluun, jonka tavoitteena on selvittää näkemyksiä vapaaehtoistyöstä. Ryhmähaastattelun avulla on tarkoitus tuottaa tietoa siitä, mikä motivoi ja vaikuttaa aktiivisuuteen osallistua vapaaehtoistyöhön, sekä miten hyödyntää innovatiivisuuttasi ja elämäkokemustasi mietittäessä toimintamallia, miten tavoittaa vastaavia uusia osallistujia vapaaehtoistyön piiriin.

Lupa aineiston keruuseen on saatu Lounais-Suomen Syöpäyhdistys r.y:ltä. Tämä aineiston keruu liittyy osana Turun ammattikorkeakoulussa suorittamaani ylempään ammattikorkeakoulututkintoon Terveiden edistämisen-koulutusohjelmaan kuuluvaan opinnäytetyön kehittämisprojektia. Haastattelu videoidaan ja nauhoitetaan aineiston analyysia varten vain tutkijan käyttöön ja tallenteet tuhoetaan analyysin valmistuttua. Aineiston tuloksista yksittäisiä haastateltavia tai haastattelun näkemyksiä ei ole tunnistettavissa. Sinulla on täysi oikeus keskeyttää haastattelu ja kieltää käyttämästä Sinuun liittyvä aineisto, niin halutessasi.

Osallistumisesi tutkimukseen on erittäin tärkeä, koska sinun oma näkemyksesi ja mielenkiintosi vapaaehtoistyötä kohtaan tuo kehittämisprojektileni arvokasta tietoa ja auttaa rakentaessa toimintamallia vapaaehtoistyöhön. Suostumuksesi haastateltavakseni vahvistat allekirjoittamalla alla olevan - Tietoinen suostumus haastateltavaksi -osan ja antamalla sen haastattelijalle.

Ryhmähaastatteluun osallistuminen vaatii sinulta ”tule sellaisena, kuin olet” asennetta. Sinun oma näkemyksesi ja mielipiteesi riittävät ”tiedoksi”. Unohtakaamme videot ja äänitteet, vaikka ne paikalla ovatkin ja luodaan mukava yhteinen rupatteluhetki vapaaehtoisteeman ympärille lisäämään sekä sinun, että minun tietoutta aiheesta.

Kutsun sinut ryhmähaastatteluun ____ / ____ 2013. Paikka: _____. Jos kyseinen aika ei sovi sinulle, oletko ystävällisesti mahdollisimman pikaisesti yhteydessä allekirjoittaneeseen.

Aineiston keruu on osana Turun ammattikorkeakoulussa suorittamaani ylempään ammattikorkeakoulututkinnon kehittämisprojektia jonka ohjaajana on Ritva Laaksonen-Heikkilä, Turun ammattikorkeakoulun terveysalan lehtori.

Osallistumisestasi kiittäen

Eliisa Syrén

Suuhygienisti/ Terveiden edistämisen yamk-opiskelija

puh. 050 3626 425

eliisa.m.syren@students.turkuamk.fi

Tietoinen suostumus haastateltavaksi

Olen saanut riittävästi tietoa Eliisa Syrénin kehittämisprojekstista ja siitä tietoisena suostun haastateltavaksi.

Päiväys _____

Allekirjoitus _____

Nimen selvennys _____

ALKUPERÄIS ILMAUKSET	PELKISTETTY ILMAISU	ALA-KATEGORIA	YLÄ-KATEGORIA
<i>"Hoitaja kontakteja sairastavalla on vaikka kuinka paljon, tavallinen ihminen on aika poikaa eli tarpeellinen"</i>	Vapaaehtoistuen tarjoaminen	Henkinen tukeminen/ Konkreettinen auttaminen	Vapaaehtoistyö
<i>"Autetaan omalla vapaa-ajalla muita ihmisiä on se sitten naapurin reumatäti, että saa purkit auki"</i>	Vastikkeeton omaehtoinen auttaminen	Konkreettinen auttaminen	
<i>"Voin kuvitella, että lykkään ihmisiä pyörätuolissa ja seurustella ja lukea lehteä. Se olis mun tapa tehdä."</i>	Avun tarjoaminen	Konkreettinen auttaminen	
<i>"Se järjestö voi olla jonkunlainen kynnys osallistua vapaaehtoistyöhön, tulee liian virallista. Sitten kuvittelee, että se sitoo liikaa."</i>	Vapaaehtoistyöhön osallistuminen järjestöjen kautta		
<i>"Kerran viikossa töiden jälkeen olis silleen sopiva. Onhan se raskasta ettei sitä useammin."</i>	Vapaaehtoistyöhön osallistumisen kesto	Vapaaehtoistyön konkreettiset resurssit	Vapaaehtoistyöhön käytettävä resurssit
<i>"Vaikka olis harvemmin kuin kerran viikossa, mutta tarpeeksi pitkään ja semmoinen rauhallinen tilanne niin se on parempi kuin hosua."</i>	Vapaaehtoistyöhön osallistumisen kesto	Vapaaehtoistyön konkreettiset resurssit	
<i>"Vapaaehtoistyöntekijä pitäis saada antaa itselleen anteeksi, ettei aina voi olla se enkeli. Se voi välillä viedä siivet pesulaan ja olla ihan erilainen. Sillä täytyy olla lupa olla, jos on huono päivä itsellä, ettei tarvi mennä."</i>	Vapaaehtoistyöntekijä ei aina kykene vapaaehtoistyöhön	Vapaaehtoistyön inhimilliset resurssit	

<p><i>"Monella on pelko tulla esim.hoitokotiin. Koska ei tiedä miten itse suhtautuu siellä olemiseen kun on niin vaikeasti sillai niin kuin, pelkää ettei mä ittekään pärjää siinä jutussa. Se on varmaan monella kynnys voittaa se pelko ja lähteä kokeilemaan."</i></p>	<p>Vapaaehtoistyöntekijä ei luota omiin kykyihinsä suorittaa vapaaehtoistyötä</p>	<p>Vapaaehtoistyön inhimilliset resurssit</p>	<p>Vapaaehtoistyöhön käytettävä resurssit</p>
<p><i>"Se helpottais jos olis ekaks toisen seurassa, joka on tottunut...tutstuis sillä lailla ja sitten uskaltais mennä yksin, näkis että kyllä se tästä sujuu"</i></p>	<p>Kokeneemman tuki vapaaehtoistyöntekijälle</p>	<p>Vertaistuki</p>	
<p><i>"Se vois olla ihan kokemuksen vaihtoa, keskustelutilaisuuksia, kahvikuppikeskusteluita joissa vois olla asiantuntija mukana luennoimassa, opastamassa, tuomassa valmiuksia ja työkaluja siihen työhön."</i></p>	<p>Ryhmän ja asiantuntijoiden tuki vapaaehtoistyöntekijälle</p>	<p>Vertaistuki ja asiantuntijatuki</p>	<p>Vapaaehtoistyön tarvittava tietotaito</p>

Esimerkki analyysi yksiköistä ja niiden yhdistämisestä

